

Toimintakertomus 2022

Finanssivalvonnan vuosi lukuina

Henkilöstön määrä

242

(2021: 244)

Uusia vakuutusedustajia

377

(2021: 364)

Tietopyyntöjä

100

(2021: 104)

Valvottavia ja
maksuvelvollisia

1196

(2021: 1209)

Toimilupia ja toimiluvan
laajennuksia + rekisteröintejä

23 + 18

(2021: 10 + 13)

Sanktioita
yhteensä

12

(2021: 11)

Sisällys

Finanssivalvonnan vuosi lukuina	2
Johtajan katsaus	3
Finanssimarkkinoiden tila	7
Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta	11
Vuoden 2022 teemat	19
Geopoliittinen tilanne vauhditti kyberhyökkäyksiin varautumista finanssisektorilla	20
Energiakriisi heilutti sähkön johdannaismarkkinoita	22
Epävarmuuden vuosi virtuaalivaluuttamarkkinoilla	24
EKP:n ilmastostressitestaus ja teema-arvio: pankkien on huomioitava ilmastonmuutoksen vaikutukset toiminnassaan ja riskienhallinnassaan	26
Hyvä hallinto varmistaa valvottavan toimintaa, vakavaraisuutta ja sitä, että asiakkaan rahat ja vakuutetut edut ovat turvassa	28
Johto ja henkilöstö 2022	31
Johtokunta	32
Johtoryhmä	34
Finanssivalvonta lyhyesti	35
Tiivistelmä Finanssivalvonnan toiminnasta 2022	37
Finanssivalvonnan strategia vuosille 2020–2022	38
Liitteet	39
Valvottavien ja muiden maksuvelvollisten lukumäärä	39
Toimintakulut ja rahoitus	40
Määrätyt valvontamaksut	41
Toimenpidemaksut	42
Asianhallinta	43

Kun tekstissä ei ole mainittu vuosilukua, viitataan kertomusvuoteen 2022.

Kuva: Roni Rekomaa / STT-Lehtikuva

Johtajan katsaus

Vuosi 2022 oli monella tapaa poikkeuksellinen ja käänne-tekevä. Venäjän helmikuussa 2022 aloittama hyökkäys-sota Ukrainaan muutti geopoliittisen tilanteen ja käynnisti samalla muutoksia maailmantaloudessa ja finanssisektorilla.

Välitön vaikutus sodan alkamisesta oli erilaisten riskien kuten kyberriskien kasvu. Digitalisaatio on läpäissyt finanssipalvelut, mikä lisää herkkyyttä kyberriskeille. Reagoimme Finanssivalvonnassa kyberturvallisuustilanteen heikentymisen uhkaan heti keväällä tiiviissä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Lisäksi paransimme omaa varautumistamme. Vaikka toistaiseksi geopoliittisesta tilanteesta johtuvia laajoja kyberongelmia ei ole ilmennyt, varautumista on jatkettava. Vuonna 2022 luotu päivittäismaksamisen varajärjestely on tärkeä lisä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi myös poikkeusolosuhteissa.

EU on asettanut Venäjälle pakotteita Ukrainan tilanteen vuoksi jo vuodesta 2014. Viime vuonna pakotteita on edelleen lisätty. Vuoden 2023 helmikuussa eduskunnan hyväksymä hallituksen esitys selkeyttää Finanssivalvonnan roolia siinä, miten valvomme finanssialan toimijoita pakotteiden noudattamisessa.

Sodan seurauksena energian saatavuus heikkeni ja hinnat nousivat. Finanssivalvonta valvoo yhdessä Energiamarkkinaviraston kanssa sähkön johdannaismarkkinoita, joilla sähkön futuurihintojen voimakkaasta noususta aiheutui merkittäviä uhkia markkinoiden toimivuudelle. Sähköjohdannaismarkkinoiden epävakaus vaikutti laajasti finanssimarkkinoihin, yhteiskuntaan ja yritysten toimintaan.

Pääomamarkkinoilla Venäjän hyökkäyssota vaikutti merkittävästi muun muassa listayhtiöiden tulevaisuuden näkymien antamiseen ja siten Finanssivalvonnan tekemään tiedonantovelvollisuuden noudattamisen valvontaan. Poikkeukselliset olosuhteet heijastuivat myös esimerkiksi kiinteistösektoriin, jolla havaittiin kasvavia riskejä Euroopassa.

Huomiota kotitalouksien velanhoitokykyyn

Vuonna 2022 alkanut inflaation voimakas kiihtyminen on kiristänyt suoraan kotitalouksien taloudellista asemaa kasvaneiden energia- ja muiden elinkustannusten vuoksi. Lisäksi pyrkimys hillitä inflaatiota koronnostoilla kasvattaa entisestään monien kotitalouksien kuluja.

Finanssivalvonnan makrovakauspäätöksissä on kiinnitetty huomiota kotitalouksien velanhoitokykyyn ja maksuvaralaskelmiin.

Vielä vuoden 2022 alussa maksuvaran testaamista kuuden prosentin korolla kritisoitiin liian kireäksi, mutta nyt keskustellaan siitä, onko se riittävä. Finanssivalvonta tarkensi syksyllä suositustaan maksuvaran testaamisesta, ja vuoden 2023 alusta astui voimaan suositus, jonka mukaan asuntolainanottajien kaikkien lainanhoitokulujen tulisi pääsääntöisesti olla enintään 60 % lainanhakijan nettotuloista. Kyseessä on ns. kuormitettu lainanhoitorasitus, jonka laskennassa otetaan huomioon hakijan kaikkien luottojen hoitokulut. Laskennassa luottojen takaisinmaksuaika on enintään 25 vuotta ja korko vähintään 6 % lukuun ottamatta pitkäaikaisesti korkosuojattuja ja kiinteäkorkoisia luottoja. Pitkän matalien korkojen ajan jälkeen tämä voidaan nähdä sopeutumisenä uuteen normaaliin.

Kotitalouksien velkaantumista pyritään hillitsemään myös lainsäädännöllä, joka astuu voimaan ensi heinäkuun alussa. Se sisältää monia tärkeitä muutoksia: yhtiölainojen ehtoja täsmennetään, asuntolainojen laina-aikoja rajoitetaan ja kulutusluotonmyöntäjät tulevat Finanssivalvonnan valvottaviksi. Voimaan astuva lakipaketti ei kuitenkaan sisällä velkakattoa, jota myös Finanssivalvonta on pitänyt perusteltuna. Valtiovarainministeriön asettama uusi työryhmä pohtii mahdollisia lisäkeinoja velkaantumisen hillitsemiseksi. Samaan aikaan tärkeä hanke positiivisesta luottotietorekisteristä etenee.

Pankkien on varauduttava siihen, että luottotappiot toteutuvat yleensä viiveellä taloustilanteen negatiivisen käänteen jälkeen. Tekemissämme tarkastuksissa ja teema-arvioissa olemme havainneet pankkien ongelmaluottojen luokittelussa laajasti puutteita. Ongelmaluottojen luokittelun oikeellisuus on erityisen tärkeää tämän hetken poikkeuksellisen epävarmassa taloustilanteessa. Luottoriskien hallinnan kannalta on tärkeää, että pankki tunnistaa ongelma-asiakkaat ajoissa. Virheelliset luokittelut voivat pahimmillaan myös vääristää pankin vakavaraisuuslukuja.

Toimintaympäristön riskit ovat kohonneet

Julkisen talouden velkaantumisen on noussut puheenaiheeksi nyt eduskuntavaalien alla. Kokemuksesta tiedämme, että jos usko julkisen talouden kestävyYTEEN heikkenee, se vaikuttaa kielteisesti finanssijärjestelmän toimijoiden toimintaedellytyksiin. Suomen finanssisektori on toistaiseksi ollut vakavarainen ja vahva, joten välitöntä hätää sen kriisinkestävyyden suhteen ei ole.

Toimintaympäristön riskit ovat kuitenkin edelleen koholla. Toimijoiden täytyy pääomanhallintaprosesseissaan varautua perusennustetta heikompaan talouden kehitykseen. Pääomanhallintaprosesseissa käytetyt stressiskenaariot täytyy päivittää tämän hetken tilannetta vastaaviksi, kun perusskenaariotkin ovat heikompia kuin miltä vuosi sitten näytti.

Voitonjakopolitiikka on keskeinen osa pääomanhallintaa. Voitonjako tulee mitoittaa siten, että taloustilanteen kiristyessä toimijoilla on riittävät puskurit mahdollisesti realisoituvien riskien varalta.

Valvottavien hyvän hallinnon merkitys korostuu

Hyvään hallintoon kuuluu sääntelyn tuntemus ja sen noudattamisen valvonta. Olemme erityisesti kiinnittäneet sisäisen valvonnan toimivuuteen ja kattavuuteen valvonnallista huomiota.

Finanssivalvonta on nostanut esiin hallinnon vaateiden täyttymisen merkityksen koko finanssisektorilla. Erityisesti vakuutustoimialalla olemme myös korostaneet osaamisen ja kokemuksen vaateita avain-

Hyvään hallintoon kuuluu sääntelyn tuntemus ja sen noudattamisen valvonta.

Tulevina vuosina rakennamme uuden strategiamme mukaisesti Finanssivalvonnasta ennakoivaa ja ennakoitavaa valvojaa.

tehtävissä sekä riskienhallinnan merkitystä epävarmassa taloustilanteessa. Vuoropuhelun kehittämiseksi olemme lisänneet tapamisia valvottavien kanssa.

Ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyvä sääntely ja ohjeistus ovat olleet työmme keskiössä jo useita vuosia. Ne ovat vaikuttaneet merkittävästi pääomamarkkinoilla toimivien yritysten tiedonantovelvoitisiin, ja kertomusvuonna valvon-

taa ja ohjeistusta on lisätty. Yritysten käytettävissä olevan tiedon laatu vaihtelee merkittävästi ja ESG-riskeistä raportointi on vielä osin vaikeaa. On tärkeää, että pystymme varmistamaan tiedon laadun ja sen analysoinnin mahdollisimman tehokkaasti.

Rahanpesun estäminen on ollut strateginen hanke strategiakaudella 2020–2022. Finanssivalvonnalla on nyt tehokkaasti toimiva rahanpesun estämisen valvontastrategia. Sen teemoja noudattaen on jo tehty useita tarkastuksia ja havaintojen pohjalta määrätty hallinnollisia seuraamuksia. Lakipäivitysten astuttua voimaan tulemme julkaisemaan uutta ohjeistusta toimialalle.

Rahanpesun estämisen ja valvonnan on oltava riskiperusteista ja oikeasuhtaista, jotta voidaan varmistaa palveluiden saatavuus ja mahdollisuus toimia nykyaikaisessa yhteiskunnassa. Lainsäädäntö ja valvonta eivät kiellä riskin ottamista tälläkään alueella, mutta riskien hallintaan tarvitaan riittävät keinot. Voisi olla helppo ratkaisu kieltäytyä palvelujen tarjonnasta sellaisille asiakasryhmille, joiden kohdalla riski on korkea, mutta peruspalveluiden toteutumisen kannalta se voi olla väärä keino. Valvottavien tulisi arvioida asiakkuuksiin liittyviä riskejä

monipuolisesti ja huomioida sekä riskiä kohottavia että sitä laskevia tekijöitä. Lisäksi tulisi tapauskohtaisesti arvioida, miten asiakkuuteen liittyviä riskejä voidaan hallita. Asiakkaan tuntemista koskevat menettelytavat eivät saisi johtaa kohtuuttomaan pankkipalveluiden käytön estämiseen. Rajoitustoimenpiteiden kohtuullisuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös erityiset syyt, joiden takia asiakkaalla on vaikeuksia toimittaa vaadittuja tietoja. Palveluiden tarjoamisesta kieltäytymisen tulisi olla viimesijainen keino silloin, kun asiakkuuteen liittyviä riskejä ei voida hallita muulla tavoin, esimerkiksi palveluita rajoittamalla.

Digitalisaatio vaikuttaa finanssivalvonnassa saatavuuteen. Se on kiinteä osa finanssivalvontaa. Kiinnitämme siihen huomiota vasta, kun digitaalisissa palveluissa on ongelmia tai emme syystä tai toisesta kykene käyttämään niitä. Finanssivalvonnassa saatavuus on välttämätön edellytys jokaiselle, sillä Suomessa on käytännössä mahdotonta asua ja työskennellä ilman pankki- ja vakuutuspalveluita.

Ennakoiva ja ennakoitava valvoja

Uudistimme Finanssivalvonnan strategian vuonna 2022. Henkilöstömme osallistui strategian valmisteluun laajasti sen eri vaiheissa: analyttikot tekivät kattavan toimintaympäristöanalyysin, useita asiantuntijoita oli mukana kaikissa valmistelemissa työryhmissä ja koko henkilöstö pääsi kyselyjen kautta antamaan palautetta prosessin eri vaiheissa.

Tulevina vuosina rakennamme uuden strategiamme mukaisesti Finanssivalvonnasta ennakoivaa ja ennakoitavaa valvojaa. Tämä tarkoittaa, että meidän on valvojana luodattava toimintaympäristön muutoksia ja ennakoitava, mitä siitä juontuu meidän valvontavastuullemme. Olemme myös omassa toiminnassamme johdonmukaisia ja ennakoitavia valvottaville päin. Esimerkiksi tämän vuoden alussa julkaisimme tarkastus- ja teema-arviosuunnitelmamme ennakoitavuuden

parantamiseksi. Valvonnassa painottuvat taloustilanteen epävarmuus ja toimintaympäristön pitkäkestoiset muutokset. Samalla olemme valmiita muuttamaan tarkastus- ja teema-arviosuunnitelmaamme, mikäli toimintaympäristön muutokset edellyttävät sitä.

Uusi strategiamme vuosille 2023–2025 painottaa ennakoitavuuden ohella joustavuutta ja digitalisaation hyödyntämistä, mutta erityisesti tulee muistaa, että Finanssivalvonnan työn tekevät ihmiset.

Siksi strategiassa on korostettu asiantuntijuutta tukevaa johtamista yhtenä strategisena teemana: valvontaa tekevät hyvinvoivat, motivoituneet ja hyvin johdetut fivalaiset.

Haluan kiittää kaikkia fivalaisia kuluneesta vuodesta tavallista pyöreisemmässä toimintaympäristössä ja toivon, että voimme yhdessä olla rakentamassa Finanssivalvonnasta ennakoivaa ja ennakoitavaa valvojaa.

Helsingissä 13.3.2023

Tero Kurenmaa

Finanssimarkkinoiden tila

Finanssisektorin toimintaympäristössä tapahtui kertomusvuonna merkittävä muutos. Venäjän hyökkäys Ukrainaan johti energiahintojen nousuun ja inflaation nopeaan kiihtymiseen tasoille, joita ei ole nähty useaan vuosikymmeneen. Tämän seurauksena monet keskuspankit aloittivat maailmanlaajuisesti rahapolitiikan kiristämisen pitkään jatkuneen elvyttävän kauden jälkeen. Keskuspankit nostivat ohjauskorkoja useaan otteeseen ja ilmoittivat vähitään luopuvansa erilaisista osto-ohjelmista. Energian saatavuuden epävarmuuden ohella muutkin koronapandemian aiheuttamat tuotantokapeikot painoivat kuluttajien luottamusta sekä heikensivät yritysten näkymiä. Talouskasvu heikkeni ja taantuman uhka leijui usean talouden yllä kertomusvuoden loppupuolella.

Rahapolitiikan muutos, koronapandemian jatkuminen ja Venäjän aloittaman hyökkäyssodan aiheuttama epävarmuus johtivat markkinakorkojen hyvin nopeaan nousuun ja yleisen riskitunnelman heikkenemiseen. Rahoitusmarkkinoiden epävarmuus näkyi mm. rahoitusolojen kiristymisenä ja rahoitusmarkkinainstrumenttien hinnoittelun muutoksena. Esimerkiksi euroalueen 10-vuotisten valtiolainojen korot ja erityisesti korkean luottoriskin yritysten luottoriskiä kuvaavat luottoriskilisät (nk. CDS spreadit) nousivat. Samaan aikaan päätalous-

alueiden osakekurssikehitystä kuvaavat osakeindeksit laskivat. Energiahintojen ja elinkustannusten nousu lisäsi huolta mm. kotitalouksien, taloyhtiöiden, yritysten ja valtioiden velkakestävydestä.

Talouskasvu heikkeni kertomusvuonna myös Suomessa, vaikka yritysten tilanne ja investoinnit säilyivät vielä kohtuullisella tasolla. Suhdannekäänne näkyi kuitenkin vahvasti erilaisissa luottamusedikaattoreissa. Yritysten ja kuluttajien luottamus talouteen heikkeni mittaushistorian heikoimpiin lukemiin. Kertomusvuoden loppupuolella vanhojen osakeasuntojen hinnat laskivat, asunto-
luottoja nostettiin edellisiin vuosiin verrattuna vähemmän ja asunto-
kauppojen lukumäärä laski. Lisäksi asuinrakentaminen väheni, kun aloitetut rakennushankkeet ja myönnetyt rakennusluvut vähenivät. Kotitalouksien velkaantuneisuus kasvoi edelleen velkojen kasvaessa tuloja nopeammin.

Talouden kehitykseen liittyy edelleen suurta epävarmuutta. Toimintaympäristön heikkenemisen kaikkia vaikutuksia talouden eri toimialoihin tai kotitalouksien ja yritysten käyttäytymiseen ei ole vielä nähtävissä.

Pidemmällä tähtäimellä finanssisektorin toimijoita haastavat epävakaa taloudellisen toimintaympäristön lisäksi pitkäaikaiset

muutostrendit kuten ilmastonmuutoksen vaikutukset (ESG-riskit¹) ja niiden ehkäisyyn tähtäävät toimet, demografiset muutokset, digitalisaatio, uudet teknologiat, tuotteet ja toimintatavat (esim. pilvipalvelut ja kryptovaluutat) sekä kyberriskit.

Pankkisektorin vakavaraisuusasema pysyi vahvana – korkokatteen kasvu nosti tulosta

Pankkisektorin vakavaraisuussuhteet heikkenivät hieman kertomusvuoden aikana. Tämä johtui ensi sijassa voitonjaosta, mikä alensi omia varoja. Toisaalta tilikauden tulokset kerryttivät omia varoja eikä riskipainotettujen saamisten määrässä tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vakavaraisuusvaatimukseen suhteutetun omien varojen ylijäämän supistumisesta huolimatta pankkisektorilla oli pääomia edelleen runsaasti vaatimukseen nähden. Vakavaraisuussuhdeluvut pysyivät kertomusvuonna eurooppalaista keskitasoa korkeampina.

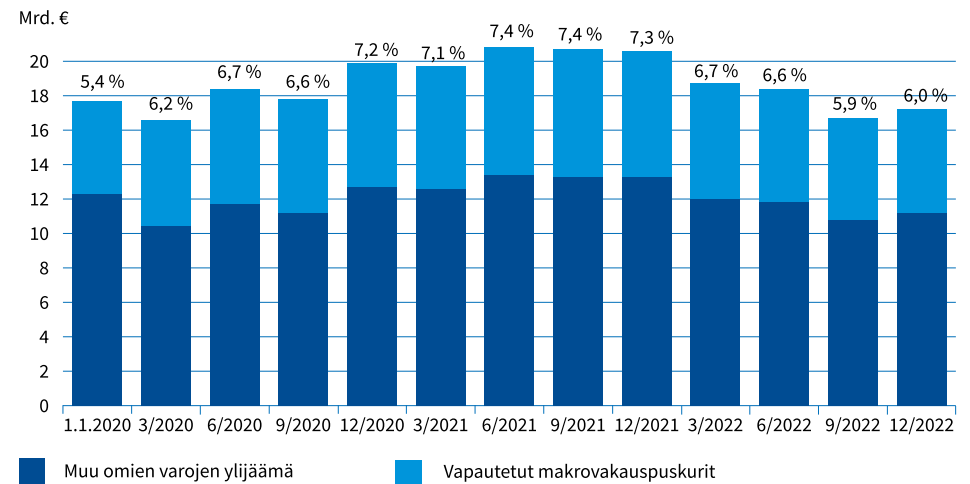
Pankkisektorin liikevoitto jäi edellisvuotta pienemmäksi. Epävarma markkinatilanne heijastui arvopaperisidonnaisiin tuottoeriin. Toisaalta korkotason nousu vahvisti korkokatetta ja sen osuus kokonaistuotoista nousi edelleen. Arvonalentumiset pysyivät maltillisina, eikä luottokannan laadussa näkynyt merkittäviä heikentymisen merkkejä. Kertomusvuonna pankkisektorin järjestämättömät saamiset suhteessa luottokantaan olivat edelleen Euroopan matalimpien joukossa.

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus vahvistui, mutta kannattavuus heikkeni

Henkivakuutussektorin vakavaraisuussuhde parantui korkotason nousun ja sijoitusten arvonnalkun yhteisvaikutuksesta huomattavasti vuonna 2022. Vakavaraisuuspääomavaatimus (Solvency Capital Requirement SCR) laski merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna.

¹ ESG = Environmental, Social, and Governance.

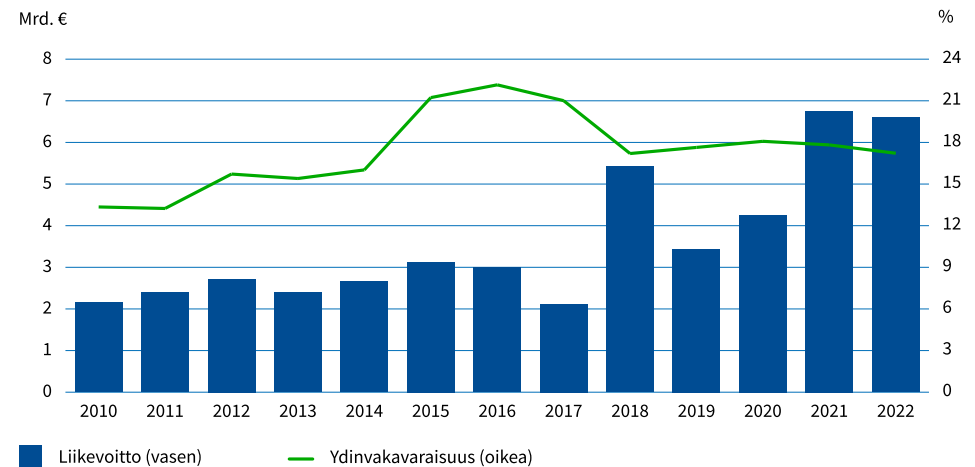
Suomalaispankkien omien varojen ylijäämä vakavaraisuusvaatimuksiin verrattuna

• Pylväiden yläpuolella puskurin suuruus riskipainotettuihin eriin suhteutettuna.

Lähde: Finanssivalvonta

Kotimaisen pankkisektorin liikevoitto ja ydinvakavaraisuus

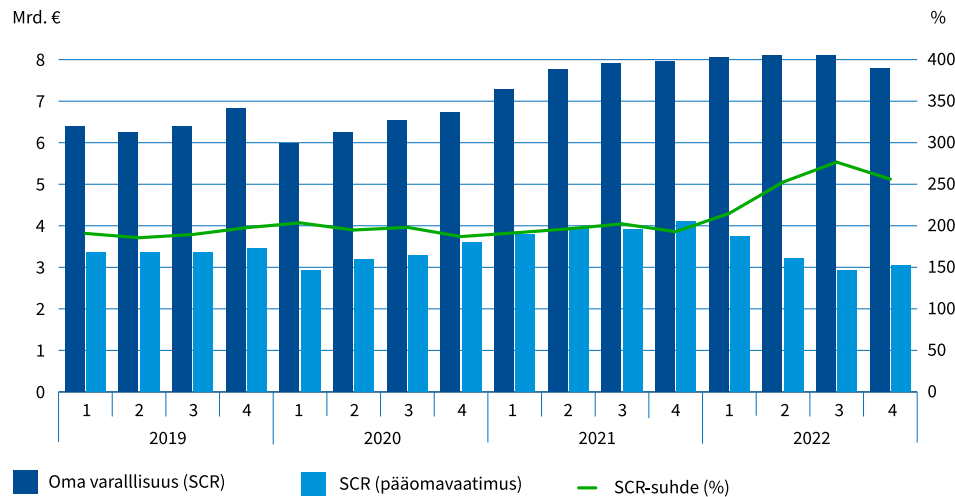
Lähde: Finanssivalvonta

Samalla yhtiöiden oma varallisuus laski lievästi. Vakavaraisuussuhteen vahvistumisesta huolimatta henkivakuutussektorin varojen ja velkojen välinen erotus säilyi kuitenkin samalla tasolla.

Henkivakuutusyhtiöiden sijoitukset olivat selvästi tappiolliset, mutta osakesijoitukset elpyivät hieman vuoden loppua kohden. Kiinteistösijoitukset tuottivat vuoden aikana edelleen hyvin, mutta tuotot olivat laskussa vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Henkivakuutusten maksutulo laski ja maksetut korvaukset kasvoivat vuonna 2022. Korkea inflaatio ja tappiollinen sijoitusmarkkina vaikuttivat negatiivisesti sijoitusvakuutusten myyntiin. Riskivakuutuksessa oli edelleen tasaista kasvua.

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

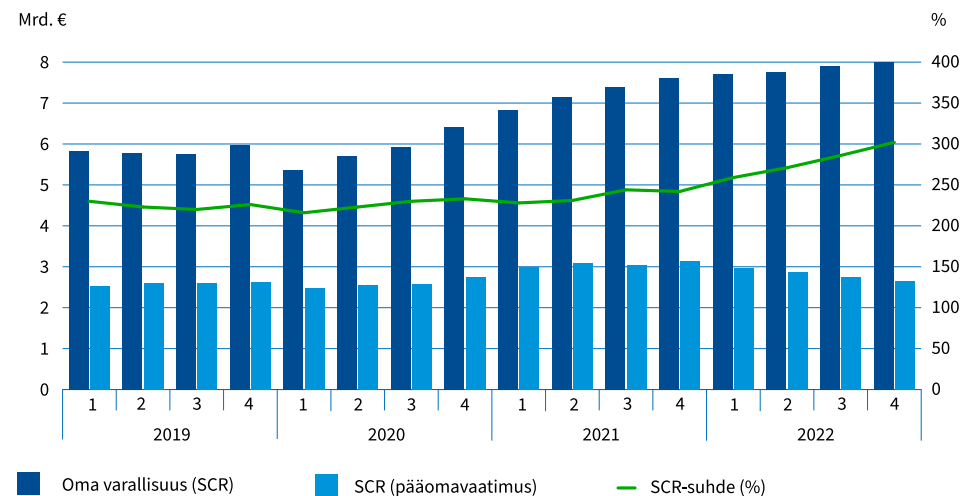
Lähde: Finanssivalvonta

Korkotason nousu vahvisti vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta

Vahinkovakuutussektorin vakavaraisuussuhde vahvistui voimakkaasti vuoden aikana, vaikka sijoitukset tuottivat tappiota. Vakavaraisuutta vahvisti sekä oman varallisuuden kasvu että vakavaraisuuspääoma-vaatimuksen lasku. Oma varallisuutta kasvatti jyrkästä korkotason noususta johtunut vakuutusvastuiden markkina-arvon lasku alimalle tasolle vuonna 2016 alkaneen Solvenssi II -sääntelyn aikana. Vakavaraisuus vahvistui myös, koska osakkeiden ja vakuutusvastuiden markkina-arvojen lasku pienensi pääomavaatimusta.

Sijoitustuotot olivat negatiiviset. Korkotason jyrkästä noususta ja osakkeiden markkinahintojen laskusta johtuen nämä molemmat sijoituslajit olivat tappiollisia, vain kiinteistösijoituksista kertyi tuottoa.

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta

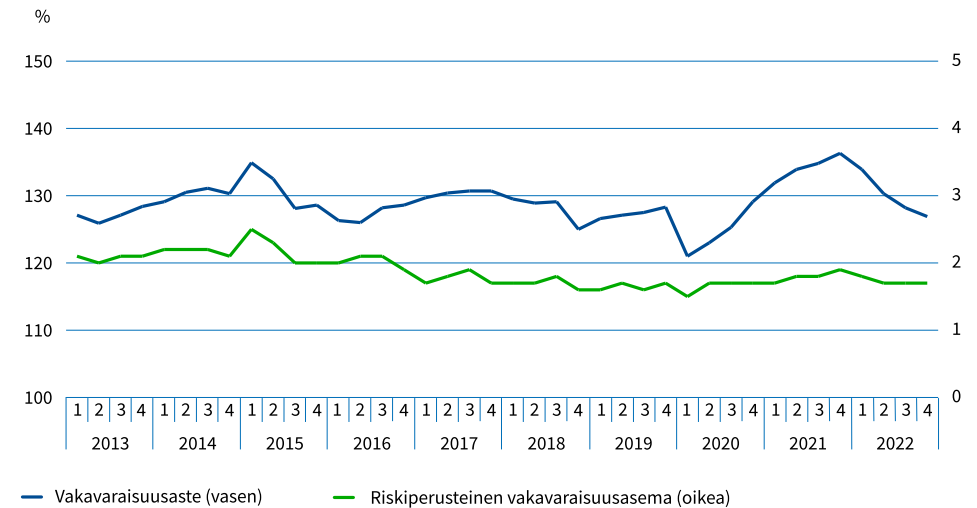
Korvauskulujen kasvu heikensi vakuutusliiketoiminnan tulosta. Pandemian aikaisesta etätyöstä on siirrytty hybridityöhön, ja liikkumisen lisääntyminen on kasvattanut ajoneuvovakuutusten korvauskuluja ja työmatkatapaturmien määrää. Suurvahingot kasvattivat omaisuusvakuutuksen ja keskeytysvakuutuksen korvauskuluja. Kannattavuuden tunnusluku, yhdistetty kulusuhde ilman laskuperustemuutosten vaikutusta, heikkeni vuoden 2021 lopun keskimääräistä parempaan tasoon verrattuna.

Sijoitusvarallisuuden arvo laskee heikentäen työeläkesektorin vakavaraisuutta

Työeläkesektorin sijoitustuotto oli negatiivinen kertomusvuoden viimeistä vuosineljännestä lukuun ottamatta, mikä seurasi finanssimarkkinoiden yleistä kehitystä. Työeläkesektorin vakavaraisuusaste heikkeni sijoitusvarallisuuden arvon laskiessa. Sijoitusvarallisuuden arvon muutokseen vaikutti erityisesti noteerattujen osakkeiden ja joukko-velkakirjojen negatiivinen tuottokehitys. Epälikvidien sijoituskohteiden kuten kiinteistöinvestointien tuotto oli positiivinen, mikä tasapainotti kokonaistuoton kehittymistä. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema heikkeni sijoitustoiminnan tappion heikentämän vakavaraisuuspääoman laskiessa suhteessa vakavaraisuusrajaan. Vakavaraisuusaseman muutosta lievensi vakavaraisuusrajan pienentyminen, joka johtui sijoitusvarallisuuden koon ja riskillisyyden muutoksista.

Työeläkesektorin palkkasumma kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna.

Työeläkesektorin vakavaraisuuden kehitys 2013–2022

Lähde: Finanssivalvonta

Vuoden 2017 alusta voimaan tulleen lainmuutoksen myötä vuosien 2017–2022 vakavaraisuusasema ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien kanssa.

Vakavaraisuusaste lasketaan jakamalla eläkevarat vastuuvälillä.

Vakavaraisuusasema on vakavaraisuuspääoman ja vakavaraisuusrajan suhde.

Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta

Suomen finanssisektori säilyi vakavaraisena toimintaympäristön heikkenemisestä huolimatta. Toimintaympäristön muutoksia kuvataan tarkemmin luvussa Finanssisektorin tila ja riskit.

Finanssivalvonta valvoi tehostetusti luottoriskejä, jälleenrahoitusmarkkinoiden tilannetta ja likviditeettiriskejä, IT- ja kyberriskejä, markkinariskejä ja arvostuskysymyksiä, riskien hallintaa ja ohjausjärjestelmiä sekä listayhtiöiden säännöllistä ja jatkuvaa tiedonantovelvollisuutta.

Pankkisektorin luottotappiot ja ongelmaluottojen määrä pysyivät edelleen maltillisina, mutta toimintaympäristön epävarmuus lisää riskiä luottotappioiden ja ongelmaluottojen kasvuksi pidemmällä aikavälillä. Lisäksi pankkisektorin riippuvuus markkinavarainhankinnasta altistaa suomalaiset pankit rahoitusmarkkinoiden sentimentin muutoksille ja korostaa likviditeetin hallinnan tärkeyttä.

Myös vakuutussektorilla tilanne pysyi vakaana sijoitusmarkkinoiden epävarmasta kehityksestä huolimatta. Vakuutusyhtiöiden tulos ja varavaraisuus ovat kuitenkin herkkiä muutoksille sijoitusmarkkinoilla. Valvonnassa kiinnitettiin erityisesti huomiota mm. siihen, miten kohonnut korkotaso ja inflaatio vaikuttavat sekä vakavaraisuuteen että kannattavuuteen.

Finanssivalvonnan strategia vuosille 2023–2025 uudistettiin kertomusvuoden lopussa vastaamaan toimintaympäristön muutoksia. Strategiassa korostuvat neljä strategista teemaa, jotka ovat ennakoiva ja ennakoitava valvonta, digitalisaatiota hyödyntävä toiminta, joustava ja muutoskykyinen organisaatio ja asiantuntijuutta tukeva johtaminen.

Finanssivalvontaa koskevat mediassa eniten näkyvyyttä saaneet aiheet

1. Asuntolainat

2. Venäjä ja kyberturvallisuus

3. Yrittäjän eläkelaki (YEL)

4. Finanssivalvonnan organisaatio

5. Sanktiot

Toimintaympäristön kohonneet riskit näkyvät kertomusvuoden makrovakauspäätöksissä ja -viestinnässä

Finanssivalvonta aloitti makrovakauspuskurivaatimusten asteittaisen palauttamisen

Suomen luottolaitossektorin rakenteelliset järjestelmäriskit ja haavoittuvuudet ovat pysyneet merkittävinä, ja ne perustelevat rakenteellisten makrovakauspuskurivaatimusten soveltamista. Finanssivalvonta arvioi kertomusvuonna mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja rakenteellisten puskurivaatimusten palauttamiseksi Suomen pankkisektorin riskinkantokyvyn vahvistamiseksi.

Finanssivalvonta arvioi kertomusvuonna, että makrovakauspuskurivaatimusten riittävä kokonaistaso olisi neutraalissa suhdanneympäristössä lähellä koronapandemiaa edeltänyttä tasoa tai hieman sen yläpuolella. Arvio perustuu Finanssivalvonnan ja Suomen Pankin yhteisiin luottolaitossektorin stressitestilaskelmiin sekä luottolaitosten pääomavaatimusten riittävyttä tarkastelevaan tutkimuskirjallisuuteen. Finanssivalvonta poisti keväällä 2020 suomalaisille luottolaitoksille asetetut järjestelmäriskipuskurivaatimukset sekä kevensi OP Ryhmän O-SII-lisäpääomavaatimuksia² koronapandemian vaikutusten lieventämiseksi. Tämän koronapandemian alkuvaiheessa toteutetun puskurivaatimusten alentamisen vuoksi Suomen luottolaitossektorin makrovakauspuskurivaatimusten kokonaismäärä alitti kertomusvuonna riittäväksi arvioidun kokonaistason.

Useat kansainväliset viranomaiset suosittelivat vahvistamaan luottolaitossektorin häiriönsietokykyä kertomusvuonna. Euroopan järjes-

telmäriskikomitea (ESRB) antoi syyskuussa yleisen varoituksen rahoitusjärjestelmän riskeistä EU-alueella ja korosti tarvetta ylläpitää ja vahvistaa rahoitusjärjestelmän riskinkantokykyä. Euroopan keskuspankin (EKP) neuvosto antoi samansuuntaisen lausunnon marraskuussa. Lisäksi Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) antoi syksyllä Suomen rahoitusjärjestelmää ja sen riskejä arvioivan Financial Sector Assessment Program -ohjelmansa yhteydessä suosituksen, että Suomen järjestelmäriskipuskurivaatimusta tulisi korottaa tilanteen salliessa.

Finanssivalvonnan johtokunta päätti kesäkuussa 2022 korottaa kahden Suomen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävän luottolaitoksen lisäpääomavaatimuksia (ns. O-SII-lisäpääomavaatimuksia) 0,5 prosenttiyksiköllä. Korotetut vaatimukset astuivat voimaan vuoden 2023 alussa. Lisäksi Finanssivalvonta viesti joulukuussa valmistautuvansa asettamaan enintään yhden prosentin suuruisen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen luottolaitossektorin riskinkantokyvyn vahvistamiseksi vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä. Ennen lopullista päätöstä johtokunta arvioi järjestelmäriskipurin asettamisen edellytysten täyttymistä sekä vaatimuksen ja ennakoidun talouskehityksen vaikutuksia luottolaitossektoriin ja luotonantoon.

Finanssivalvonta antoi päivitetyn maksuvarasuosituksen kotitalouksien velkaantumisen kasvun hillitsemiseksi

Toimintaympäristön kohonneet riskit korostavat finanssisektorin ja sen asiakkaiden vahvan riskinkantokyvyn ja varautumisen merkitystä. Kotitalouksien historiallisen suuri velkaantuneisuus suhteessa käytettävissä olevaan tuloon on jo pitkään tunnustettu yhdeksi Suomen rahoitusjärjestelmän keskeisistä rakenteellisista haavoittuvuuksista. Kotitalouksien velkaantuminen jatkoi kasvuaan myös kertomusvuonna ja kasvun odotetaan jatkuvan lähivuosina, jos talous ja korot kehittyvät

² O-SII = Other Systemically Important Institutions, kansallisen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävät luottolaitokset.

ennustetusti. Rahoitusolojen kiristytessä, elinkustannusten noustessa ja taloussuhdanteen heikentyessä etenkin velkaantuneiden kotitalouksien kyky huolehtia veloistaan ja ylläpitää kulutusta voi heiketä.

Finanssivalvonta piti kertomusvuonna enimmäisluottosuhteen eli ns. lainakaton aiemmalla tasollaan 85 prosentissa muiden kuin ensiasunnon ostajien osalta. Lainakattoa alennettiin viidellä prosenttiyksiköllä vuonna 2021. Lakimääräistä perustasoa kireämmällä enimmäisluototussuhteella pyritään hillitsemään kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvua ja varmistamaan, että asuntolainanottajilla on taloudessaan riittävät puskurit lainanhoitorasituksen ja elinkustannusten kasvun sekä vakuusarvojen laskun varalle.

Makrovakauspäätösten lisäksi Finanssivalvonta osallistui kertomusvuonna kotitalouksien velkaantumista rajoittavan lainsäädännön valmisteluun. Hallitus antoi kesäkuussa esityksensä eduskunnalle kotitalouksien velkaantumista rajoittavaksi lainsäädännöksi. Ehdotetut lakimuutokset hyväksyttiin eduskunnassa 27.1.2023 ja ne astuvat voimaan 1.7.2023 alkaen. Lakiuudistuksen mukaan uudisrakenta-

misessa asuntoyhteisöluottojen osuudelle asetetaan 60 prosentin rajoite suhteessa myytävien asuntojen velattomaan hintaan. Lisäksi uudisrakentamisessa käytettävien asuntoyhteisöluottojen pituudelle asetetaan 30 vuoden enimmäisrajoite ja lyhennysvapaita koskeva kielto ensimmäiselle viidelle vuodelle rakennuksen valmistumisesta. Myös asuntoluottojen enimmäistakaisinmaksuaika rajoitetaan 30 vuoteen.

Toimintaympäristön kohonneet riskit korostavat finanssisektorin ja sen asiakkaiden vahvan riskinkantokyvyn ja varautumisen merkitystä.

Finanssivalvonta on toistuvasti korostanut tarvetta sisällyttää lainsäädäntöön myös jokin kotitalouksien tuloihin sidottu velkarajoite, kuten enimmäisvelkasuhde, joka sisältyi valtiovarainministeriön työryhmän alkuperäiseen ehdotukseen. ESRB ja IMF ovat suositelleet tulosidonnaisten makrovakaussäätövälineiden sisällyttämistä Suomen lainsäädäntöön.

ESRB on sitovien, lainsäädäntöön sisällytettävien tulosidonnaisten makrovakaussäätövälineiden lisäksi kehottanut Suomen viranomaisia luotonottajiin kohdistuviin ei-sitoviin toimenpiteisiin velkaantuneisuuden rajoittamiseksi, kunnes sitovat välineet ovat käytössä. Finanssivalvonta onkin syyskuun 2020 lopulta lähtien neljännesvuosittaisen makrovakaussäätösenteon yhteydessä kehottanut luotonantajia noudattamaan pidättyväisyyttä sellaisten luottojen myöntämisessä, jotka ovat luotonhakijan tuloihin nähden hyvin suuria ja takaisinmaksuajaltaan tavanomaista pidempiä.

Finanssivalvonnan alun perin vuonna 2010 antaman suosituksen mukaan luotonantajien on arvioitava luotonhakijoiden maksukykyä huolellisesti myös tilanteessa, jossa korko olisi 6 % ja luoton takaisinmaksuaika 25 vuotta. Finanssivalvonta täsmensi aiempaa suositusta kesäkuussa 2022. Siinä pankkien suositellaan 25 vuoden takaisinmaksuajan ja kuuden prosentin koron lisäksi ottavan huomioon, että lainanhakijan näin lasketut lainanhoitokulut olisivat pääsääntöisesti alle 60 prosenttia lainanhakijan nettotuloista. Finanssivalvonta antoi syyskuussa tarkempia ohjeita suosituksen toimeenpanosta. Suositus astui voimaan vuoden 2023 alussa.

Täsmennetyllä suosituksella pyritään hillitsemään kotitalouksien velkaantumista ja turvaamaan kotitalouksien lainanhoito- ja kulutuskykyä talouden häiriötilanteessa. Aiempaa suositusta tarkennettiin, koska kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvu on jatkunut aiemmista suosituksista huolimatta. ESRB:n julkaisemassa väliarviossa

Finanssivalvonnan aiemman suosituksen arvioitiin olevan vain osittain ESRB:n suosituksen mukainen.

Suosituksen mitoituksessa on pyritty siihen, että suositus ei merkittävästi rajoittaisi nykyisiä luotonmyöntökäytäntöjä. Finanssivalvonnan täsmennetty suositus ei poista luotonantajien harkintavaltaa luottopäätöksissä, vaan mahdollistaa rajoitetun poikkeamisen asetetusta enimmäisvelanhoitorasitteesta luotonantajan arvioon ja harkintaan perustuen. Finanssivalvonta suosittelee, että 60 prosentin enimmäisvelanhoitorasituksen ylittävien luottojen osalta luottopäätöstä tulisi edeltää erityisen huolellinen luotonhakijan maksukyvyyn arviointi yhdessä asiakkaan kanssa ja luotonantajan tulisi tehdä luotonmyöntöpäätös korotetulla päätöstasolla. Suuntaa antavana viitearvona olisi, että kuormitetulta luotonhoitorasitteeltaan yli 60 prosentin suuruisten uusien asuntoluottojen osuus olisi enintään 15 % luotonantajan myöntämien uusien asuntoluottojen euromäärästä kalenterivuoden aikana.

Pankkien valvonta

Finanssivalvonta analysoi Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksia erityisesti pankkien luottoriskeihin. Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa olevien pankkien yritysasiakkaiden ongelmaluottojen luokittelua ja arvonalentumiskirjauksia koskeva tema-arvio ja pankkikohtaiset tarkastukset vahvistivat käsitystä, että tällä osa-alueella on suomalaispankeissa laajasti ongelmia sääntelyn noudattamisessa. Puutteet liittyivät esimerkiksi lainanhoitajien tunnistamiseen, ongelma-asiakkaiden vakuuksien arvostamisen käytäntöihin sekä odotettavissa olevien luottotappioiden arviointiin. Pankkeja on kehoitettu korjaamaan puutteet ja korjauksien toteutumista seurataan osana säännöllisiä valvojan arvioita.

EKP:n valvonnassa olevien pankkien (SI-pankit) valvonta perustui EKP:n³ pankkivalvonnan prioriteetteihin. Prioriteeteista keskeisimpiä suomalaispankeille olivat energiakriisin vaikutukset sekä varautuminen ilmatoriskeihin. EKP julkaisi ilmastostressitestien tulokset heinäkuussa. ESG-tekijät (Environmental, Social, and Governance) on huomioitu SI-pankkien valvojarviossa EKP:n ohjeistuksen mukaisesti.

Finanssivalvonta kohdisti vakavaraisuuslaskennan sisäisten mallien tarkastukset laajasti ko. malleja käyttäviin pankkeihin. Näiden tarkastusten perusteella vahvistui käsitys, että useilla pankeilla on edelleen merkittäviä puutteita sisäisten mallien sääntelyn noudattamisessa. Tämän takia malleista saatavaa hyötyä on rajoitettu valvojan päätöksillä, joilla on korotettu pankkien vakavaraisuuslaskennassa soveltamia riskipainoja.

Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa olevien pankkien hallitustyöskentelyä koskeva tema-arvio toi esille hallitustyöskentelyn puutteita toimivan johdon hallitukselle tekemien esitysten haastamisessa, riskienottohalun määrittelyssä ja riippumattomien valvontatoimintojen tehokkuuden varmistamisessa.

Uuden kiinnitysluottopankkilainsäädännön mukaiset kiinnitysluottopankkitoimintaan oikeuttavat luvat myönnettiin. Pankit jatkoivat rakennejärjestelyitä – yhteenliittymien jäsenpankkien fuusiot jatkuivat ja pankkeja siirtyi pankkiryhmien välillä. Fellow Pankki aloitti toimintansa huhtikuussa 2022. Finanssivalvonta myönsi muutosten edellyttämät toimiluvat ja niiden muutokset.

³ EKP = Euroopan keskuspankki.

**Rekisteröityjen
luotonantajien ja
luotonvälittäjien
valvontavastuu
siirtyy Finanssi-
valvonnalle
1.7.2023 alkaen.**

Hallitus antoi eduskunnalle lakiehdotuksen Finnveran rahoitusriskien seurannasta ja siihen liittyvistä uusista Finanssivalvonnan valvontatehtävistä. Esitystä ei kuitenkaan ehditty käsitellä loppuun ennen kevään 2023 istuntokauden päättymistä ja se raukeaa näin ollen eduskunnan vaalikauden päättyessä.

Eduskunnan hyväksymän kotitalouksien velkaantumista rajoittavan lainsäädännön mukaisesti rekisteröityjen luotonantajien ja luotonvälittäjien valvontavastuu siirtyy Finanssivalvonnalle 1.7.2023 alkaen. Finanssivalvonta valmistautui valvontavastuun siirtymiseen ja työtä jatketaan alkuvuonna 2023.

Vakuutussektorin valvonta

Teema-arvio yrittäjän eläkelain (YEL) toimeenpanosta osoitti työtulon vahvistamisen prosesseissa olevan merkittäviä puutteita. Työeläkeyhtiöiden tekemät työtulon vahvistamispäätökset olivat valtaosin yrittäjän hakemuksen mukaisia eikä niissä ollut osoitettavissa riittävää tapauskohtaista harkintaa sääntelymukaisen tason varmistamiseksi. Kaikki yhtiöt ovat ryhtyneet korjaaviin toimiin, toteutus vaatii sekä teknisiä muutoksia että panostamista henkilöresursseihin, joten muutokset vievät aikaa. Toteutusta seurataan osana jatkuvaa valvontaa. Eduskunta hyväksyi yrittäjän eläkelakiin muutokset lain toimeenpanon tukemiseksi, ja muutokset tulivat voimaan 1.1.2023.

Finanssivalvonta valvoi tehostetusti lakisääteisten vahinkovakuutuslajien korvauskäsittelyn määräaikaisten noudattamista muun muassa vuoden alusta käyttöön otetun raportoinnin avulla. Vaikka tilanne on jonkin verran parantunut, se ei vielä kaikkien yhtiöiden osalta täytä lain vaatimuksia. Yhtiökohtaiset valvontatoimet on käynnistetty seurannan pohjalta.

Valvoja seurasi vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiden sekä työeläkesektorin toimijoiden sijoitustoiminnan tuottoja ja vakavaraisuutta

neljännesvuosittain. Lisäksi työeläkevakuutussektorille tehtiin markkinariskejä koskevia stressitestejä. Finanssivalvonta laati teema-arvion vakuutuslaitosten riski- ja vakavaraisuusarvioista sijoitustoiminnan järjestämisen ja riskienhallinnan osalta kertomusvuoden syksyllä. Teema-arvion perusteella vakuutuslaitosten riski- ja vakavaraisuusarviot olivat sijoitusriskien osalta pääosin vähintään keskinkertaisia. Teema-arvion havaintoja ja aineistoa hyödynnetään vakuutuslaitoskohtaisissa valvontatoimissa.

Työttömyyskassojen luotettavan hallinnon teema-arviossa havaittiin niiden toiminnassa puutteita. Jo kertomusvuoden aikana valvoja kohdensi tarkastuksia havaittuihin puutteisiin, jotka koskivat mm. hallinnon toimintaperiaatteita, johdon hyvämaineisuutta ja ammattipätevyyttä sekä ulkoistamista. Kohdennettu valvonta jatkuu vuonna 2023.

Finanssivalvonta tapasi riskiperusteisesti merkittävimmiksi arvioidut vakuutussektorin valvottavat Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamien toimien ja kohonneiden riskien kartoittamiseksi. Suorat altistukset Venäjälle, Valko-Venäjälle ja Ukrainaan ovat vähäiset.

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elon asiamiesvalvonta päättyi. Finanssivalvonta päätti, että Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elon asiamiesvalvonta lopetetaan. Yhtiö toteutti asiamiehen toimikauden aikana merkittäviä toimenpiteitä hallinto- ja ohjausjärjestelmänsä kehittämiseksi. Finanssivalvonta katsoi yhtiön asioiden hoidon kehittyneen niin, että asiamiesvalvonta voitiin päättää.

Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (EIOPA) toteutti stressitestit ilmastonmuutoksen vaikutuksista ammatillisia lisäeläkekeitä tarjoaville laitoksille. Stressitestit osoittivat, että eurooppalaiset lisäeläkelaitokset ovat olennaisesti alttiita siirtymäriskeille. Ilmasto-stressin vaikutus testiin osallistuneiden suomalaisten lisäeläkelaitosten varoihin oli hieman keskimääräistä pienempi.

Vuonna 2021 käyttöön otetun kestävyysriskien valvontakehikon (IAIS) pohjalta kartoitettiin kestävyys- ja ilmatoriskien käsittelyä ORSAssa⁴. Sääntelyn ja valvontamallien kehittämistyö ESOissa⁵ jatkuu.

Kertomusvuoden aikana järjestettiin valvottavatapaamiset vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiden sekä työttömyyskassojen edustajille ajankohtaisista valvonnan kysymyksistä. Lisäksi keskeisten sidosryhmien edustajia tavattiin säännöllisesti.

Pääomamarkkinoiden valvonta

Finanssivalvonta seurasi tehostetusti listayhtiöiden tiedottamista Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksista. Heikossa taloudellisessa tilassa olevien listayhtiöiden tehostettua seuranta jatkettiin. Venäjän hyökkäyssodan seurauksena osa listautumista suunnittelevista yhtiöistä siirsi listautumista myöhempään ajankohtaan, mikä ei merkittävästi heijastunut käsiteltävien esitteiden määrään. Taloudellinen raportointi oli haastavaa useassa yhtiössä, joita Venäjän hyökkäyssota tai sen välilliset vaikutukset koskivat. Lisäksi suomalaiset rahastot sulki-
vat Venäjä-rahastojaan.

ESMA⁶ julkisti heinäkuussa kansallisten valvojien esitetarkastusta koskevan vertaisarvion. Finanssivalvonnan arvioinnissa kiinnitettiin korjaavana toimenpide-ehdotuksena huomiota niin sanottuun neljän silmän -periaatteen toteutumiseen ja siihen, ettei esitteitä tarkastaviin sovelleta virkasuhteen päättymisen jälkeen karenssiaikaa.

Finanssivalvonta kehitti esitevalvonnan avuksi kertomusvuonna ensimmäistä tekoälypohjaista työkalua.

Kertomusvuoden aikana Euroopassa koettu energiamarkkinakriisi ja sähköjohdannaismarkkinoilla asetetut osapuolten vakuusvaati-

mukset heijastuivat myös Finanssivalvonnan valvottavien ja listayhtiöiden toimintaan. Finanssivalvonta osallistui yhteiseurooppalaiseen toimintaan, joilla pyrittiin löytämään lyhyitä ja pitkäaikaisia keinoja ongelmien ratkaisemiseksi.

Valvoja jatkoi kestävästä rahoituksesta koskevien säännösten tulkintaohjeiden antamista ja neuvontaa valvottaville ja sijoittajille. Kestävyysraportoinnin valvonnan rakentamista jatkettiin huomioiden uudet eurooppalaiset ja kansainväliset standardiluonnokset.

Sijoitusrahastoja koskevassa teema-arviossa havaittiin, että rahastojen kulurakenteet ovat selkeitä ja yksinkertaisia. Kehitettävää rahastoyhtiöillä on esimerkiksi siinä, etteivät hinnoitteluohjeet olleet kirjallisia eikä sisäisestä hinnoittelusta saatu selkeää kuvaa.

Finanssivalvonta laati teema-arvion sijoitusrahastojen ja erikois-sijoitusrahastojen varojen arvostuksesta. Teema-arvio oli osa ESMAn koordinoimaa yhteistä valvontatoimenpidettä. Teema-arvion havaintona oli, että rahastojen varojen arvostusprosessit olivat pääasiassa kohtuullisella tasolla. Keskeisimmät puutteet liittyivät rahastojen varojen arvostusmenetelmiin poikkeuksellisessa markkinatilanteessa. Finanssivalvonta on edellyttänyt toimijoilta korjaavia toimenpiteitä. Finanssivalvonta raportoi havainnoista ja johtopäätöksistä ESMalle ja seuraa yhtiöiden korjaavia toimenpiteitä.

Finanssivalvonta seurasi tehostetusti listayhtiöiden tiedottamista Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksista.

⁴ ORSA = Own Risk and Solvency Assessment.

⁵ ESA = Eurooppalaiset valvontaviranomaiset, European supervisory authorities.

⁶ ESMA = Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen, European Securities and Markets Authority.

Finanssivalvonta valvoi etupainotteisesti Venäjän hyökkäyssodan johdosta asetettuja pakotteita.

Sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonta uuden sääntelykehikon (IFR/IFD⁷) mukaan on käynnistynyt. Uuden sääntelyn mukainen ensimmäinen sijoituspalveluyritysten taloudellista tilaa koskeva raportointi on vastaanotettu (tilanteesta 31.12.2021) ja jatkuva valvontatyö käynnistynyt. Vakavaraisuuden arviointia uusien toimilupahakemusten sekä

omistajavalvontailmoitusten käsittelyn yhteydessä on keväällä muokattu vastaamaan uusia vaatimuksia.

Rahanpesun estämisen valvonta

Finanssivalvonta valvoi etupainotteisesti Venäjän hyökkäyssodan johdosta asetettuja pakotteita. Eduskunnassa vireillä olevien lakimuutosten myötä Finanssivalvonta tulee saamaan toimivallan pakotteiden menettelytapavalvontaan. Siitä huolimatta, etteivät lakimuutokset ole tulleet vielä voimaan, Finanssivalvonta on olemassa olevan toimivaltansa puitteissa valvonut, miten sen valvottavat noudattavat Venäjän hyökkäyssodan johdosta asetettuja pakotteita. Pakotteita koskevan lainsäädännön voimaantulo on viivästynyt, mutta se on tulossa voimaan kevään 2023 aikana.

Tarkastukset ja teema-arviot etenivät suunnitellusti. Vuoden aikana saatiin valmiiksi viisi aikaisemmin aloitettua rahanpesun estämiseen liittyvää tarkastusta ja yksi tarkastus on kesken. Syksyn aikana aloitettiin kaksi uutta tarkastusta. Rahanpesun estäminen

-toimistossa tarkastuskapasiteetti on noin viisi tarkastusta 12 kuukauden aikaikkunassa.

Finanssivalvonnan johtoryhmä hyväksyi rahanpesun estämisen valvontastrategian joulukuussa. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ominaisriskiarvio valmistui keväällä ja luottolaitossektorin sektorikohtainen riskiarvio syksyllä. Finanssivalvonnan arvion mukaan suurin ominaisriski sekä rahanpesun että terrorismin rahoittamisen näkökulmasta liittyy tuotteisiin ja palveluihin, jotka mahdollistavat varojen nopean siirron. Erityisesti kohonnut riski liittyy kansainvälisiin varojen siirtoihin, joiden toteuttamiseen osallistuu useita palveluntarjoajia. Pääomamarkkina- ja virtuaalivaluuttatoimijoiden sektorikohtaiset riskiarviot ovat valmistuneet sisäiseen käyttöön. Pääomamarkkinatoimijoiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion yhteenveto julkaistiin helmikuussa 2023. Korkeariskisten asiakkaiden pankkipalveluiden aiheuttamia rajoittamisia (de-risking) koskeva teema-arvio julkaistiin kertomusvuoden syksyllä.

Jatkuva valvonta kohdistuu mm. kansallisille pankeille määräajoin tehtäviin kokonaisarvioihin osallistumiseen, rajat ylittäville merkittävälle valvottaville perustettujen valvontakollegioiden työhön sekä uusien rekisteröinti- ja toimilupahakemusten käsittelyyn osallistumiseen.

Tarkastustoiminnan vakioiminen oli vuonna 2022 tärkeä toiminnan kehityskohde. Toinen kertomusvuoden merkittävä kehityskohde ja painopistealue oli riskiperusteisen toiminnan kehittäminen ja valvonnan vähimmäistason määrittely valvontastrategiassa.

Rahanpesun estämistä koskevaa lainsäädäntöä tarkentava MOK on valmis, ja se julkaistaan lakiuudistuksen voimaantulon jälkeen keväällä 2023.

⁷ IFR/IFD = Investment firms regulation and directive.

Kyber- ja ICT-riskien valvonta

Venäjän hyökkäyssodan johdosta Finanssivalvonta seurasi kyberturvallisuutta ja maksujärjestelmien toimintavarmuutta tehostetusti. Loppuvuonna 2022 palvelunestohyökkäykset suomalaisia pankkeja kohtaan lisääntyivät. Pankit pystyivät kuitenkin torjumaan niitä tehokkaasti, eivätkä ne vaikuttaneet merkittävästi verkkopankkipalveluihin.

Valtiovarainministeriö, Rahoitusvakaus-virasto, Suomen Pankki ja Finanssivalvonta loivat yhteistyössä päivittäismaksamisen varajärjestelyt. Finanssivalvonta osallistui lainsäädännön valmisteluun ja korttimaksamisen ratkaisujen valmisteluun. Rahoitusmarkkinoiden kansallisen infrastruktuurin varautumistyö jatkuu vuonna 2023.

Vuonna 2022 valmistui yhteen maksulaitokseen kohdistunut ICT- ja kyberriskien tarkastus sekä sijoituspalveluyhtiöihin kohdistunut ICT- ja kyberriskien teema-arvio. Sijoituspalveluyritysten IT- ja tietoturvariskien hallinnan teema-arvion tuloksena todettiin, että nämä riskien hallinnan prosessit on määritelty ja yhtiöt ovat järjestäneet IT-riskien ja tietoturvariskien hallinnan keskeiset osa-alueet toiminnan laajuuden huomioiden asianmukaisesti.

Finanssivalvonta aloitti syksyllä ICT- ja kyberriskien tarkastukset kahteen pankkiryhmään. Nämä valmistuvat 2/2023 ja 3/2023. Lisäksi aloitettiin teema-arviot finanssialan ICT-ulkoistusketjujen kartoittamiseksi (valmistuu 4/2023) sekä maksupalvelujen petos- ja korvauskäytäntöjen selvittämiseksi pankeissa (valmistuu 4/2023).

Tutkintapyyntöjä poliisille

5

(2021: 8)

Seuraamusmaksuja

3

(2021: 2)

Julkisia varoituksia

2

(2021: 1)

Rikemaksuja

2

(2021: 0)

Vuoden 2022 teemat

Kasvaneet kyberriskit nousivat keskeiseksi teemaksi vuonna 2022; Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainaan Finanssivalvonta reagoi kyberturvallisuustilanteen heikentymisen uhkaan ennakoivasti tiiviissä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Lisäksi Finanssivalvonta paransi omaa varautumistaan. Tätä aihetta käsitellään artikkelissa [”Geopoliittinen tilanne vauhditti kyberhyökkäyksiin varautumista finanssisektorilla”](#).

Venäjän hyökkäyssodan seurauksena myös energian hinnat nousivat voimakkaasti Euroopassa. Yksi Finanssivalvonnan tehtävistä on valvoa sähkön johdannaismarkkinoita yhteistyössä Energiaviraston kanssa, ja syksyllä 2022 sähkön futuurihintojen voimakkaasta noususta aiheutui uhkia markkinoiden toimivuudelle. Tilannetta ja toimenpiteitä kuvataan artikkelissa [”Energiakriisi heilutti sähkön johdannaismarkkinoita”](#).

Kryptovarat pysyivät edellisen vuoden tapaan näkyvänä ilmiönä myös vuonna 2022, kun virtuaalivaluuttamarkkinoilla koettiin ennennäkemätöntä epävarmuutta. Marraskuussa alan suurimpiin kuulunut virtuaalivaluuttapörssi FTX ajautui syöksykierteeseen, joka päättyi

konkurssiin. Vuoden 2022 tapahtumat nostivat esiin sääntelyn tarvetta tälläkin alueella. Tätä aihetta käsitellään artikkelissa [”Epävarmuuden vuosi virtuaalivaluuttamarkkinoilla”](#).

Ilmastonmuutos säilyi keskeisenä teemana vuonna 2022. Euroopan keskuspankki ja kansalliset valvojat tekivät pankeille ilmastostressitestit, jotka valmistuivat kesällä, ja loppuvuodesta EKP asetti pankeille ilmasto- ja ympäristöriskien valvontaodotusten saavuttamisen määräajaksi vuoden 2024 lopun. Pankkien ilmastostressitestien arviosta kerrotaan artikkelissa [”EKP:n ilmastostressitestaus ja teema-arvio: pankkien on huomioitava ilmastonmuutoksen vaikutukset toiminnassaan ja riskienhallinnassaan”](#).

Finanssivalvonta seuraa valvottaviensa toimintaa, ja puuttuu tarvittaessa laiminlyönteihin ja määrää tarvittaessa seuraamuksia. Silloin kun hallinnon toimivuudessa on ongelmia, ne usein näkyvät puutteina toiminnassa, kuten menettelytavoista, velvoitteista ja vakavaraisuudesta huolehtimisessa. Aihetta käsittelee artikkeli [”Hyvä hallinto varmistaa valvottavan toimintaa, vakavaraisuutta ja sitä, että asiakkaan rahat ja vakuutetut edut ovat turvassa”](#).

Geoliittinen tilanne vauhditti kyberhyökkäyksiin varautumista finanssisektorilla

Kyberhyökkäykset ovat osa sodankäynnin keinovalikoimaa. Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan helmikuussa Finanssivalvonta reagoi kyberturvallisuustilanteen heikentymisen uhkaan ennakoivasti tiiviissä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Lisäksi Finanssivalvonta paransi omaa varautumistaan, jatkoi kybervarautumiseen liittyviä tarkastuksia ja teema-arvioita ja osallistui kyberhyökkäystilannetta simuloivaan harjoitukseen.

Kyberriskien hallinta on ollut yhtenä painopistealueena pankkien operatiivisten riskien valvonnassa viime vuosina. Eri valvottavasektorien ICT- ja tietoturvariskien hallintaa on kartoitettu laajasti teema-arvioissa jo ennen sodan syttymistä.

Viranomaisten ja alan toimijoiden yhteistyö tiivisti tiedonvaihtoa

Eri viranomaisten kyberasiantuntijoista koottiin yhteistyöryhmä hyvinkin pian sodan alettua. Valtiovarainministeriön vetämässä ryhmässä ovat edustettuina myös Kyberturvallisuuskeskus, Huoltovarmuuskeskus, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, Suomen Pankki, Finanssivalvonta ja Rahoitusvakuusvirasto. Yhteistyöryhmässä on jaettu tietoja kybertilanteesta ja -hyökkäyksistä ja luotu kanavat vakavista uhista viestimistä varten.

Finanssivalvonta osallistuu myös normaalioloissa huoltovarmuustyöhön finanssialan toimijoiden ja viranomaisten yhteisissä rahoitusalan poolissa ja vakuutusalan poolin työryhmissä. Kyberuhkien arviointi ja niihin varautuminen on tärkeä osa tätä työtä.

Häiriötilanteisiin varauduttiin myös omassa toiminnassa

Finanssivalvonnan omia jatkuvuussuunnitelmia päivitettiin ottamaan huomioon kiristynyt geoliittinen tilanne ja kyberriskien lisääntyminen. Työ jatkuu vuonna 2023. Lisäksi luotiin ohjeet erilaisiin häiriötilanteisiin, kuten mahdollisiin sähkö- ja tietoliikennekatkoihin varautumiseksi. Finanssivalvonnan valmiussuunnitelmaa päivitetään vuonna 2023.

Valvottavien ICT- ja tietoturvariskien hallintaa tarkastettiin

Finanssivalvonta kehotti maaliskuun alussa valvottaviaan varmistamaan, että sekä niiden omat että ulkoistuskumppaneiden suojaukset erilaisia kyberuhkia vastaan ovat ajan tasalla. Valvottavia ohjattiin varmistamaan ICT-ympäristöihinsä kohdistuvien tietoturvapoikkeamien nopea havainnointi ja välitön reagoitukyky kybertapahtumiin tai -häiriöihin.

Finanssivalvonta teki tarkastuksia ja teema-arvioita valvottavien ICT- ja tietoturvariskien hallinnasta. Kaksi vuonna 2022 aloitettua tarkastusta jatkuvat vuoden 2023 puolelle ja päättyvät vuoden ensimmäisellä kvartaalilla. Sijoituspalveluyrityksille tehtiin teema-arvio samasta aiheesta. Tarkastuksilla selvitetään yksityiskohtaisesti yksittäisen valvottavan tilannetta. Teema-arvioilla puolestaan selvitetään laajemman valvottavajoukon tilannetta yleensä itsearvioihin perustuen, ja niiden perusteella voidaan tarvittaessa kohdistaa muita valvontatoimia, esimerkiksi tarkastuksia.

TIETO22-harjoitus testasi yhteistoimintaa kyberhäiriötilanteessa

Finanssivalvonta osallistui valtakunnalliseen TIETO22-harjoitukseen, jossa oli mukana noin 120 organisaatiota. Harjoituksen keskiössä oli finanssialan kyberturvallisuus: siinä testattiin ja harjoiteltiin yhteistyön sujuvuutta kuvitteellisessa laajasti yhteiskunnan toimijoihin ja erityisesti pankkimaailmaan kohdistuvassa kyberhyökkäystilanteessa.

Rahoitussektorin toimintoja pyritään turvaamaan myös vakavissa häiriötilanteissa

Finanssivalvonta osallistui huoltovarmuustilijärjestelmän luomiseen sekä lakiesityksen valmisteluvaiheessa että itse järjestelmää

rakennettaessa. Rahoitusvakuusviraston ylläpitämä huoltovarmuustilijärjestelmä muodostuu huoltovarmuustilipalvelusta ja korttimaksamisen huoltovarmuuspalvelusta. Päivittäismaksamisen varajärjestelyihin kuuluu lisäksi pankkien välinen selvitysjärjestelmä, josta vastaa Suomen Pankki. Järjestelmien avulla pystytään tarvittaessa hoitamaan pankin peruspalvelut, kuten käteisen rahan nostaminen, korttimaksaminen ja tilisiirrot vakavassa häiriötilanteessa. Huoltovarmuustilijärjestelmä voidaan ottaa käyttöön valtioneuvoston päätöksellä tilanteessa, jossa pankki ei kykene käyttämään keskeisten maksupalveluiden edellyttämiä järjestelmiään vakavan häiriötilanteen tai poikkeusolojen vuoksi.

Kyberhyökkäysten uhan lisääntyessä myös EU haluaa vahvistaa rahoitusalan tietojärjestelmien turvallisuutta. Digitaalista häiriön-sietokykyä koskevasta EU-säädöksestä (DORA) saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys vuonna 2022 ja se tuli voimaan tammikuussa 2023. DORA edesauttaa varmistamaan, että Euroopan rahoitusalan toiminnot pystytään pitämään yllä vakavissakin häiriötilanteissa.

Kyberriskien hallinta on ollut yhtenä painopistealueena pankkien operatiivisten riskien valvonnassa viime vuosina.

Energiakriisi heilutti sähkön johdannaismarkkinoita

Energian hinnat nousivat voimakkaasti Euroopassa vuonna 2022 Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. Etenkin sähkö kallistui Pohjoismaissa. Yksi Finanssivalvonnan tehtävistä on valvoa sähkön johdannaismarkkinoita yhteistyössä Energiaviraston kanssa. Aiempina vuosina sähkön johdannaismarkkinat ovat jääneet melko vähälle huomiolle vakaan markkinatilanteen vuoksi, mutta syksyllä 2022 sähkön futuurihintojen voimakkaasta noususta aiheutui uhkia markkinoiden toimivuudelle.

Johdannaismarkkinoiden vakuusvaatimukset kasvoivat huomattavasti

Norjassa toimivaa sähköjohdannaispörssiä Nasdaq Commoditiesia valvoo Norjan rahoitusmarkkinaviranomainen, ja pörssikaupankäynnin selvitys tapahtuu puolestaan ruotsalaisessa keskusvastapuolella Nasdaq Clearingissa, jota valvoo Ruotsin rahoitusmarkkinoita valvova viranomainen.

Jotta keskusvastapuoli voi varmistaa turvallisen riskienhallinnan, sääntelyssä edellytetään sen keräävän vakuuksia johdannaiskaupan molemmilta osapuolilta eli sähköjohdannaisten ostajalta ja myyjältä.

Sähkötutuurien pohjoismaiset hinnat seuraavalle vuodelle ja seuraavalle vuosineljännekselle

Lähde: Bloomberg

Syksyllä sähköjohdannaispörssin erittäin korkeat hinnat ja suuret hintavaihtelut kasvattivat Nasdaq Clearingissä vakuusvaatimuksia⁸, jotka nousivat erälle osapuolille poikkeuksellisen korkeiksi. Tämä aiheutti likviditeettiongelmia osalle energiayhtiöistä ja kasvatti koko markkinan toiminnan riskejä. Esimerkiksi suomalainen Fortum kertoi elokuussa vakuusvaateidensa Nasdaqissa kasvaneen merkittävästi lyhyessä ajassa. Elo-syyskuun vaihde oli varsin kriittistä aikaa johdannaismarkkinoilla.

Alkusyksyllä 2022 nähtiin riskinä, ettei jokin Nasdaq Clearingin osapuoli pystyisi täyttämään vakuusvelvoitteitaan. Mikäli selvitysosapuoli ei pystyisi täyttämään vakuusvelvoitteitaan, keskusvastapuolen tulisi ottaa vastattavakseen sen vastuut muille osapuolille ja esimerkiksi huutokaupata auki olevat johdannaissopimukset. Tämä voisi aiheuttaa tappioita keskusvastapuolelle ja viime kädessä vaarantaa myös sen vakautta. Keskusvastapuolen vaikeudet voisivat äärimmillään aiheuttaa riskejä rahoitusjärjestelmälle laajemmin.

Syksyllä olikin huolena, että johdannaismarkkinan kriisi saattaisi levitä muualle talouteen. Pelastusliikkeenä ja näitä huolia rauhoittelakseen Ruotsin ja Suomen hallitukset ilmoittivat syyskuussa tukitoimenpiteistä energiayhtiölle.

Loppuvuosi johdannaismarkkinoilla tynempää

Valtioiden väliintulon jälkeen loppuvuonna 2022 tilanne pohjoismaisilla sähköjohdannaismarkkinoilla rauhoittui.

EU teki loppuvuoden aikana eräitä sääntelymuutoksia, joilla pyritään hillitsemään nopeita hintavaihteluja sähkö- ja kaasujohdannaismarkkinoilla ja helpottamaan keskusvastapuoliselvityksen vakuusvaatimuksia.

⁸ Vakuudet Nasdaq Clearingissä koostuvat tarkalleen ottaen ns. alkuvakuuksista ja maksuista, jotka lasketaan päivittäin johdannaisten markkina-arvojen muutosten perusteella.

Epävarmuuden vuosi virtuaalivaluuttamarkkinoilla

Vuoden 2022 aikana virtuaalivaluuttamarkkinoilla koettiin ennennäkemätöntä epävarmuutta. Eurooppalaiset valvontaviranomaiset ja Finanssivalvonta olivat varoittaneet virtuaalivaluuttoihin liittyvistä riskeistä useaan otteeseen, ja valitettavasti monet näistä riskeistä realisoituvat loppuvuodesta suomalaisille sijoittajillekin. Marraskuussa alan suurimpiin kuulunut virtuaalivaluuttapörssi FTX ajautui syöksykierteeseen, joka päättyi konkurssiin. Tausalta paljastui rajuja väärinkäytöksiä ja FTX:n perustajaa syytetään yhdestä Yhdysvaltain historian suurimmista talousrikoksista. Alalla paljastui myös lukuisia muita väärinkäytöksiä.

Virtuaalivaluutat nousivat näkyväksi ilmiöksi vuonna 2021, ja verotajan tietojen mukaan suomalaisetkin tekivät niillä tuntuvia voittoja. Virtuaalivaluuttamarkkinoiden arvo nousi kaikkien aikojen huippuunsa loppuvuonna 2021. Syksyn 2022 tapahtumien ja lukuisten väärinkäytöstapausten paljastumisen seurauksena yhteenlaskettu markkina-arvo sulii alle kolmannekseen.

Vuonna 2022 Suomessa tappioita kärsivät yksittäiset sijoittajat ja kansalaiset. Helmikuussa 2023 Suomessa toimi yhdeksän rekisteröityntä virtuaalivaluutan tarjoajaa. Finanssivalvonnalla on käynnissä selvitys niiden mahdollisista yhteyksistä ongelmiin joutuneisiin kansain-

välisiin toimijoihin. Finanssivalvonnan tietojen mukaan finanssisektorin vakiintuneet suomalaistoimijat eivät ole lähteneet mukaan virtuaalivaluuttoihin eivätkä tarjoamaan virtuaalivaluuttoihin liittyviä palveluja.

Vuosi 2022 osoitti sääntelyn vahvistamisen tarpeen

Vuoden 2022 aikana nähdyt räikeät väärinkäytökset kertovat osaltaan sääntelyn riittämättömyydestä ja siitä, mitä haavoittuvuuksia niukka sääntely aiheuttaa. Nykyinen virtuaalivaluutan tarjoajia koskeva sääntely pohjautuu EU:n rahanpesudirektiiviin ja on huomattavasti suppeampaa kuin esimerkiksi perinteisemmän sijoitustoiminnan, kuten pörseissä tehtävän arvopaperikaupan tai rahastotoiminnan, sääntely. Erityisiä säännöksiä sijoittajansuojasta ei ole ja tiedonantovelvollisuus asiakkaille on verraten yleisellä tasolla. Virtuaalivaluutoista saatavat tiedot voivat siten olla hyvin vajavaisia ja puolueellisia. Sijoittajilla on myös heikot suojakeinot ongelmatilanteissa.

Euroopan komissio julkaisi syksyllä 2020 asetusehdotuksen, joka koskee virtuaalivaluuttoihin liittyvää palveluntarjontaa. Asetuksen myötä virtuaalivaluutan tarjoajia koskeva sääntely tiukentuisi ja toimijoilta edellytettäisiin muun muassa parempaa sijoittajainformaatiota, valituskäsittelymenettelyn käyttöönottoa ja eturistiriitatilanteiden

ilmoittamista asiakkaille. Asetus koskee myös markkinoiden väärinkäytön estämistä.

Asetusta ei ole vielä hyväksytty, mutta sen valmistelu on loppumetreillä.

Miltä tulevaisuus näyttää?

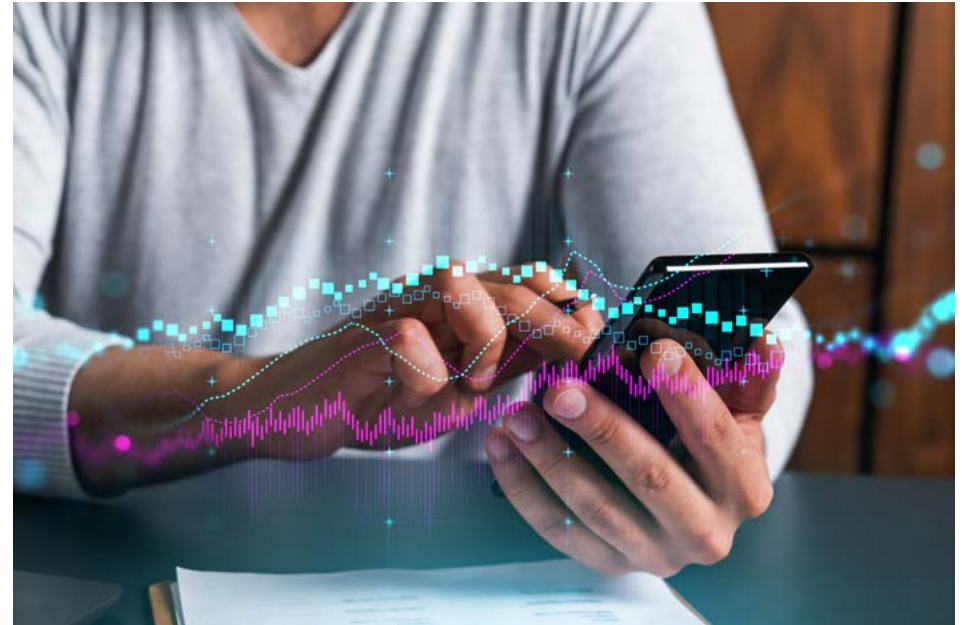
Turbulentti vuosi sai monet miettimään virtuaalivaluuttojen tulevaisuutta. Euroopan keskuspankin edustajat esittivät näkemyksensä, että suosittu virtuaalivaluutta bitcoin olisi hyvää vauhtia matkalla merkityksettömäksi.⁹ EKP:n mukaan bitcoinin tekniset puutteet tekevät siitä kyseenalaisen maksuvälineen eikä se myöskään sovellu sijoituskohteeksi, koska sen arvo perustuu puhtaasti spekulatioon.

Lähtulevaisuudessa virtuaalivaluutat mahdollisesti houkuttelevat edelleen osaa sijoittajista, niihin liittyvistä riskeistä huolimatta. Sääntelyn on vastattava tähän kehitykseen. Teknologia ja palvelumallit kehittyvät hurjaa vauhtia, joten myös sääntelyn on seurattava tarkkaan alan kehitystä. Samalla sääntelyn on kuitenkin oltava tarpeeksi teknologianeutraalia ja eteenpäin katsovaa, eikä sitä voida valmistella vain nykyisen markkinatilanteen näkökulmasta.

EU-tasolla lainsäädäntöprosessit ovat hitaita. Vaikka sääntelyä kehitetään ja arvioidaan säännöllisesti, pitää virtuaalivaluuttojen kanssa toimivan sijoittajan edelleen olla varovainen. Sijoittajan on syytä varautua virtuaalivaluuttojen voimakkaisiin arvonmuutoksiin, myös suureen arvon laskuun. Sijoittajan on pystyttävä sietämään äärimmäisen epävarmaa arvonkehitystä ja varauduttava mahdollisiin varkauksiin ja petoksiin.

Sijoittajan täytyy myös ymmärtää ja arvioida sijoituskohteen riskit huolella. Sijoittaa ei pidä koskaan enempää kuin on varaa menettää.

⁹ EKP:n blogi ”Bitcoin’s last stand” (30.11.2022).

Sijoittajan kannattaa aina myös suhtautua terveeseen epäluuloisesti tuotteisiin ja palveluihin, vaikka niitä tarjoaisikin valvottu palveluntarjoaja.

Valvottujen palveluntarjoajien lista löytyy aina kyseisen maan valvojan sivustolta ja tulevaisuudessa saataville tulee myös keskitetty EU-rekisteri, josta voi tarkistaa kaikkien eurooppalaisten palveluntarjoajien lupatilanteen. On myös muistettava, että joidenkin virtuaalivaluuttojen energiankulutus on hyvinkin suurta, esimerkiksi louhinta-prosessien takia. Mahdolliset ympäristövaikutukset on syytä tiedostaa.

Arvioiden mukaan on olemassa yli 20 000 erilaista virtuaalivaluutaa. Vuosi 2022 osoitti, että varovaisuus on markkinoilla valttia, erityisesti silloin kun mainospuheet vaikuttavat liian hyviltä ollakseen totta.

EKP:n ilmastostressitestaus ja teema-arvio: pankkien on huomioitava ilmastonmuutoksen vaikutukset toiminnassaan ja riskienhallinnassaan

Euroopan keskuspankki EKP julkaisi pankkien ilmastostressitestin tulokset viime vuoden heinäkuussa ja teema-arvion eurooppalaisten pankkien ilmasto- ja ympäristöriskien hallinnasta marraskuussa. Tuloksista kävi ilmi, etteivät pankit vieläkään ota ilmastoriskejä riittävän hyvin huomioon sisäisissä malleissaan ja stressitestauksessaan, vaikka tilanne onkin parantunut sitten vuoden 2020.

Vuoden 2022 aikana tehtiin kaksi isoa EKP:n ilmasto- ja ympäristöriskien erityisarviointia. Ilmastostressitestin avulla saatiin hyvä kokonaiskuva pankkien tavoista hallita ilmastoriskejään. Stressitestin lisäksi EKP teki teema-arvion, jossa paneuduttiin myös pankkien riskistrategioihin sekä niiden hallinto- ja riskienhallintaprosesseihin. Suomessa toimivista pankeista ilmastostressitestiin ja teema-arvioon osallistuivat suurimmat pankit.

Hallittu siirtymä vihreään talouteen vähentää pankkien tappioita

Viime vuonna toteutettu pankkien ilmastostressitesti oli ensimmäinen laatuaan ja osa EKP:n pyrkimystä luotsata eurooppalaiset pankit siirtymävaiheen yli vihreämpään talouteen. Testiin osallistui kaikkiaan

104 pankkia. Kävi ilmi, että 60 % pankeista ei vielä tee järjestelmällisesti omia ilmastoriskistressitestejä eikä useimmissa pankeissa ilmastoriskejä ole myöskään sisällytetty luottoriskimalleihin. Vain viidennes pankeista kertoi kiinnittäneensä luotonannossa huomiota mahdollisiin ilmastoriskeihin. Vielä tällä hetkellä pankit saavat kaksi kolmannesta yritysasiakkaisiin liittyvistä tuloistaan hiilivaltaisilta aloilta.

Stressitestistä saatiin hyödyllistä tietoa sekä pankkien että pankki-valvojen käyttöön. Tarkoituksena oli selvittää ilmastoriskeihin liittyviä haavoittuvuustekijöitä, hyviä käytäntöjä ja haasteita. Testin tulokset otetaan huomioon valvojan arvioinnissa, vielä niillä ei kuitenkaan ollut suoraa vaikutusta pankkien pääomaohjeistukseen.

Testistä saadut tiedot auttavat pankeja parantamaan niiden omia ilmastoriskien stressitestauskäytäntöjä ja valmistautumaan paremmin ilmastoneutraaliuden edellyttämään vihreään siirtymään. Testin perusteella voitiin todeta, että pankeille aiheutuu vähiten tappioita, mikäli ne siirtyvät hallitusti vihreään talouteen.

EKP odottaa stressitestien parantavan rahoitusjärjestelmän kykyä selviytyä ilmastonmuutokseen liittyvistä riskeistä, ja että pankit kehittävät näin saatujen tietojen pohjalta lähivuosina omat menetelmät ilmastoriskeihin liittyvää stressitestausta varten.

Pankit altistuvat olennaisesti ilmasto- ja ympäristöriskeille

Marraskuussa julkaistun teema-arvion tavoitteena oli tarkistaa, tunnistavatko ja hallitsevatko pankit riittävästi ilmasto- ja ympäristöriskejä EKP:n valvontaodotusten mukaisesti. Siinä perehdyttiin myös pankkien riskistrategioihin sekä niiden hallinto- ja riskienhallintaprosesseihin. Teema-arviossa oli mukana 186 eurooppalaista pankkia.

Tulosten perusteella pankit ovat suurilta osin yhtä mieltä siitä, että ne altistuvat olennaisesti ilmasto- ja ympäristöriskeille sekä lyhyellä että pidemmällä aikajänteellä. Monella pankilla ilmasto- ja ympäristöriskien kokonaisvaltainen hallinta ja selkeä toteutus on vielä kesken. Esimerkiksi ilmatoriskeille ei ole asetettu tavoitteita ja riskilimiittejä. Se tarkoittaa, että riskejä ei vielä tehokkaasti mitata ja seurata. Lisäksi haasteet riskien vaikutusten arvioinneissa ja ennakoitavuudessa jatkuvat.

Pankeille määrääjat ilmasto- ja ympäristöriskien valvontaodotusten saavuttamiseen

Stressitestin tulokset ja teema-arviossa havaitut puutteet on annettu pankeille, ja tulevana vuosina seurataan, miten pankit korjaavat puutteita. Kaikkiaan pankkivalvoja peräänkuuluttaa pankkeja kiinnittämään enemmän huomiota ilmatoriskeihin. Pankkivalvojat seuraavat puutteiden korjausta osana jatkuvaa valvontatyötä ja valvojan arviointia. EKP on asettanut pankeille ilmasto- ja ympäristöriskien valvontaodotusten saavuttamisen määrääjäksi vuoden 2024 lopun.

Hyvä hallinto varmistaa valvottavan toimintaa, vakavaraisuutta ja sitä, että asiakkaan rahat ja vakuutetut edut ovat turvassa

Hallinnon toimivuuden ongelmat näkyvät usein puutteina toiminnassa, kuten menettelytavoista, velvoitteista ja vakavaraisuudesta huolehtimisessa.

Finanssivalvonta puuttuu valvonnassa havaitsemiinsa laiminlyön-teihin ja määrää tarvittaessa hallinnollisia seuraamuksia. Finanssivalvonta määräsi vuonna 2022 kolme seuraamusmaksua ja kaksi rike-maksua sekä antoi kaksi julkista varoitusta. Seuraamukset koskivat laiminlyön-tejä ja viiveitä raportoinnissa sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvien velvoitteiden laiminlyön-tejä.

Finanssivalvonta on myös viime vuosina asettanut asiamiehiä valvomaan toimilupavalvottavan toimintaa tilanteissa, joissa toimilupa-valvottavan asiain hoidossa on esiintynyt taitamattomuutta, varomattomuutta tai väärinkäytöksiä¹⁰. Finanssivalvonta on myös poistanut toimiluvan tilanteessa, jossa toimiluvan edellytykset eivät lopulta täyttyneet.

¹⁰ Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 29 §:n mukaan Finanssivalvonta voi asettaa asiamiehen valvomaan toimilupavalvottavan toimintaa muun muassa, jos toimilupavalvottavan asiain hoidossa on esiintynyt taitamattomuutta, varomattomuutta tai väärinkäytöksiä.

Yhteiskunnallinen merkittävyys korostaa hyvän hallinnon tärkeyttä

Riskien hallinta liittyy aina organisaatioiden ja yritysten toimintaan. Useilla Finanssivalvonnan valvottavilla on keskeinen yhteiskunnallinen tehtävä, joten toimivan hallinnon ja ohjauksen merkitys korostuu: sillä varmistetaan toiminnan luotettavuutta ja vastuullisuutta. Valvottavien vakavaraisuus on myös koko finanssisektorin vakauden kannalta merkittävä tekijä.

Ylimmän johdon ja muiden avainhenkilöiden osaaminen on keskeinen edellytys hyvän hallinnon toteutumiseksi. Sisäiset heikkoudet altistavat finanssialan toimijat esimerkiksi markkinoiden heilahteluista johtuville epäsuotuisille seurauksille.

Toimiva hallinto varmistaa asiakkaan oikeuksia turvaavien menettelytapojen, yhteiskunnallisesti ja globaalisti merkittävän sääntelyn — kuten esimerkiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan sääntelyn — noudattamista.

Finanssitoimialalla riskien analysointi ja hallinnan keinot ovat osa toimivan johdon keskeisintä osaamis- ja vastuukenttää. Finanssivalvonta toteutti kertomusvuonna useita teema-arvioita, joissa havaittiin kehityskohteita hallinnon toimivuudessa ja riskien hallinnassa.

Hallinnon valvonnan toimet tehdään varojen tai vakuutettujen etujen turvaksi. Myös toimijoiden etu ja yhteiskunnallinen luotettavuus edellyttävät toimia silloin, kun toiminta ei täytä sille asetettuja vaatimuksia.

Toimiva hallinto varmistaa, että asiakkaan varat ja vakuutetut edut ovat turvassa

Finanssivalvonnan tehtävä on Finanssivalvontaa koskevan lain 1§:n mukainen ”Turvaamme finanssimarkkinoiden vakautta ja luottamusta sekä asiakkaiden ja sijoittajien suojaa ja vakuutettuja etuja”. Tämä tehtävä edellyttää myös valvottavien hallinto- ja ohjausjärjestelmien huolellista arviointia ja tarkastamista. Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä toimivan hallinnon merkitys korostuu entisestään. Tarvittaessa valvoja ryhtyy toimiin hallinnon asianmukaisuuden varmistamiseksi tai jopa toiminnan päättämiseksi.

Finanssivalvonta asetti Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elon asiamiehen valvontaan vuonna 2020, koska valvoja havaitsi Elon asiainhoidossa taitamattomuutta ja varomattomuutta, jotka vaaransivat yhtiön vakavaraisuuden hallintaa ja perustehtävää työeläkejärjestelmän osana. Kesäkuussa 2022 Finanssivalvonta katsoi, että Elo oli toteuttanut laajoja ja merkittäviä toimenpiteitä hallinto- ja ohjausjärjestelmänsä kehittämiseksi, ja päätti lopettaa asiamiesvalvonnan.

Vuonna 2021 Finanssivalvonta oli asettanut sijoituspalveluyritys Privanet Securities Oy:lle asiamiehen useiden toiminnassa todettujen puutteiden vuoksi. Yhtiö ei korjannut näitä puutteita asiamiesvalvonnan aikana, minkä vuoksi Finanssivalvonta päätti lopulta peruuttaa sijoituspalveluyrityksen toimiluvan.

Kertomusvuonna Finanssivalvonta tiedotti teema-arvion havainnoista, joiden mukaan Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa olevien pankkien hallitusten työskentelyssä on kehitettävää. Hallitusten on tärkeää osallistua riippumattomien valvontatoimintojen, kuten

riskienhallinta, säännösten noudattamista koskeva valvonta ja sisäinen tarkastus, resurssointiin ja toimintojen tehokkuuden arviointiin. Lisäksi hallituksen tehtävä on kyseenalaistaa rakentavasti toimivan johdon sille toimittamia esityksiä sekä riskinottohalukkuutta koskevaa dokumentaatiota.

Hyvä hallinto varmistaa myös menettelytapoja asiakkaansuojan toteutumiseksi. Kertomusvuoden teema-arvioissa rahastojen ja sijoitusneuvonnan osalta todettiin, että sijoitusrahastojen ja erikoissijoitusrahastojen varojen arvostusprosessit olivat pääasiassa kohtuullisella tasolla, mutta kulujen ja palkkioiden osalta prosesseissa, ohjeissa ja dokumentoinnissa oli kehitettävää. Finanssivalvonnan havainnot edellyttivät kuudelta yhtiöltä toimenpiteitä, joita Finanssivalvonta seuraa. Finanssivalvonta edellyttää, että myös muut rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahaston hoitajat käyvät läpi Finanssivalvonnan valvottavakirjeessä nostamat havainnot ja näkemykset sekä ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin. Finanssivalvonta raportoi havainnoista ja johtopäätöksistä Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle.

Kestävän rahoituksen sääntely vaikuttaa myös riskien hallintaan

Esimerkiksi kestäväan rahoitukseen liittyvä uusi sääntely tuo toimijoille velvoitteita asiakkaiden informointiin ja riskien hallintaan.

Euroopan keskuspankki (EKP) julkisti kesällä pankkijärjestelmässä toteutetun ilmastostressitestin tulokset. Tilanne on parantunut vuodesta 2020, mutta kehityksestä huolimatta pankkien tulee edelleen parantaa ilmasto- ja ympäristöriskien tunnistamista ja hallintaa. Syksyllä 2022 EKP asetti ilmasto- ja ympäristöriskien valvontaodotusten saavuttamisen määräajaksi vuoden 2024 lopun.

Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (EIOPA) julkaisi kertomusvuoden lopussa ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten

(IORP) ilmastostressitestitulokset. Alan ensimmäisessä ilmastostressitestissä EIOPA arvioi lisäeläkelaitosten sietokykyä ilmastonmuutos-skenaariota kohtaan, ja tulokset osoittivat niiden olevan olennaisesti alttiita siirtymäriskeille. Stressitestiin osallistui lisäeläkelaitoksia myös Suomesta. Ilmastostressin vaikutuksen arvoitiin olevan niiden varoihin hieman keskimääräistä pienempi.

Finanssivalvonta muistutti rahastoyhtiöitä ja toimiluvallisia vaihtoehtorahastojen hoitajia, että niiden on toiminnassaan huomioitava kestävyysriskit ja niillä tulee olla tarvittavat voimavarat ja asiantuntemus ottaa huomioon kestävyysriskit sekä yhtiön toiminnassa että rahastojen sijoitustoiminnassa.

Riskiperusteisuus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen oikeasuhteisessa estämisessä edellyttää toimivaa hallintoa

Finanssivalvonta viesti vuonna 2022 useaan kertaan riskien hallinnan merkityksestä rahanpesun estämisessä, jotta rahanpesun estämisen toimet eivät rajaa tarpeettomasti peruspankkipalveluiden saatavuutta.

Pankeilla tulee olla asianmukaiset menettelyt siihen, että ne tunnistavat, arvioivat ja ymmärtävät ne rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit, joille ne altistuvat toiminnassaan ja että ne ryhtyvät riskeihin nähden oikeasuhteisiin toimenpiteisiin. Pankkien on tärkeää laatia riskinottohalukkuutta koskeva pitkän aikavälin linjaus, jonka laajuus ja sisällön yksityiskohtaisuus tulee suhteuttaa pankin kokoon, sen toiminnan luonteeseen ja laajuuteen. Olennaista on myös varmistaa, että toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko heijastavat pankin määrittelemää riskinottohalukkuutta myös käytännössä.

Riskien analysoinnin ja hallinnan toimien merkityksen korostamisen tavoitteena on tasapaino siinä, miten yhtäältä vältetään ja hallitaan riskejä ja toisaalta turvataan mm. yhteiskunnassa tasapuoliset

edellytykset taloudelliselle toiminnalle ja välttämättömyyspalveluiden saatavuudelle.

Toimivassa hallintojärjestelmässä

- Organisaation henkilöt ovat sekä taustoiltaan sopivia että tietotaitonsa osalta päteviä tehtäviinsä.
- Toimielinten jäsenten, johdon, keskijohdon sekä työntekijöiden osaaminen, hahmotuskyky ja uskallus haastaa toiminnan ja tietovirtojen oikeellisuus ovat myös olennaisessa roolissa.
- Hallintoelinten, johdon ja keskijohdon välisten päätös- ja informaatiovirtojen tulee toimia asianmukaisesti.
- Sisäinen valvonta varmistaa, että normeja ja hallinnon päätöksiä noudatetaan. Se raportoi tietoonsa saamansa riskit hallitukselle.
- Toimijan oman vakavaraisuusvalvonnan tulee olla hoidettu asianmukaisesti, ja organisaation tulee olla tietoinen toimintaan liittyvistä riskeistä sekä valvoa riskinottoaan.
- Palkkiojärjestelmien pitää ohjata johtoa toiminnan tarkoituksen ja riskinoton kannalta sopivalla tavalla.
- Kaiken kaikkiaan siis yrityksen riskitietoisuuden, riskinottokyvyn, riskinottohalun ja riskienhallinnan tulee olla asianmukaisella tasolla.

Nämä yhdessä varmistavat sen, että valvottavan toiminta ja luvut täyttävät sääntelyn vaatimukset ja esimerkiksi vakuutetut edut tai vaikkapa asiakkaan varat ovat turvassa.

Johto ja henkilöstö 2022

Kaikki fivalaiset

242

(2021: 244)

Esihenkilöt ja johto

25

(2021: 24)

Asiantuntijat

203

(2021: 206)

Operatiivinen henkilöstö

14

(2021: 14)

Johtokunta

Johtoryhmä

Johtokunta

Johtokunta asettaa erityiset tavoitteet Finanssivalvonnan toiminnalle ja päättää sen toimintalinjoista sekä ohjaa ja valvoo näiden tavoitteiden toteutumista ja toimintalinjojen noudattamista.

Lisäksi johtokunta käsittelee Finanssivalvonnan vuotuisen talousarvion ja alistaa sen Suomen Pankin johtokunnan vahvistettavaksi. Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 10 §:n mukaan

Finanssivalvonnan johtokunta antaa pankkivaltuustolle vähintään kerran vuodessa kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta. Tähän sisältyy arvio valvonnassa odotettavista muutoksista, niiden vaikutuksesta valvontamaksukertymään sekä odotettavissa olevien muutosten edellyttämistä toimenpiteistä.

Kuvassa Finanssivalvonnan johtokunta helmikuussa 2023
Takarivissä: Martti Hetemäki, Lasse Heiniö ja Pauli Kariniemi.
Eturivissä: Leena Kallasvuo, Marja Nykänen ja Liisa Siika-aho
Kuva: Heikki Saukkomaa / STT-Lehtikuva

Johtokunta 2022

puheenjohtaja Marja Nykänen	varatuomari, Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja
varapuheenjohtaja Leena Mörttinen	(8.12.2022 saakka), valtiotieteen tohtori, alivaltiosihteeri, valtiovarainministeriö
varapuheenjohtaja Pauli Kariniemi	(9.12.2022 alkaen), kauppatieteiden lisen-siaatti (KTL), kauppatieteiden maisteri (KTM), Attestation Erasmus, osastopäällikkö, valtiovarainministeriö
Heli Backman	(8.9.2022 saakka), oikeustieteen maisteri, osastopäällikkö, ylijohtaja, sosiaali- ja terveysministeriö
Minna Lehmuskero	(9.9.2022 alkaen), filosofian maisteri, sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä vakuutusma-temaatikko (SHV), ylimatemaatikko, sosiaali- ja terveysministeriö
Lasse Heiniö	filosofian kandidaatti, sosiaali- ja terveysminis-teriön hyväksymä vakuutusmatemaatikko (SHV)
Leena Kallasvuo	kauppatieteiden maisteri
Vesa Vihriälä	(2.6.2022 saakka), valtiotieteiden tohtori, talous-tieteen työelämäprofessori, Helsingin yliopisto
Martti Hetemäki	(9.9.2022 alkaen), valtiotieteen tohtori, työelä-mäprofessori, Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto

Marja Nykäsen varajäsenenä toimi **Katja Taipalus** (valtiotieteiden tohtori, osastopäällikkö, Suomen Pankki). Leena Mörttisen varajäse-nenä toimi **Janne Häyrynen** (oikeustieteen kandidaatti, kauppatie-teiden tohtori, arvopaperimarkkinaoikeuden dosentti, lainsäädäntö-neuvos, yksikön päällikkö, valtiovarainministeriö) 14.11.2022 saakka. Pauli Kariniemen varajäsenenä toimi OTK, lainsäädäntöneuvos **Paula Kirppu** 9.12.2022 alkaen. Heli Backmanin varajäsenenä toimi **Minna Lehmuskero** (filosofian maisteri, sosiaali- ja terveysministeriön hyväk-symä vakuutusmatemaatikko (SHV), ylimatemaatikko, sosiaali- ja ter-veysministeriö) 8.9.2022 saakka. Minna Lehmuskeron varajäsenenä toimi OTM, johtaja **Jaana Rissanen** 9.9.2022 alkaen.

Johtokunnan sihteerinä toimi varatuomari, johtava lakimies **Pirjo Kyyrönen**. Johtokunta kokoontui 38 kertaa. Kaikkiaan jäsenille ja vara-jäsenille maksettiin vuoden aikana palkkioita yhteensä 84 308 euroa.

Johtokunnan jäsenten CV:t, pankkivaltuuston kokoonpano, orga-nisaatiokaavio: finanssivalvonta.fi > [Finanssivalvonta](#) > [Tehtävät ja organisaatio](#)

Eettiset ohjeet: finanssivalvonta.fi > [Finanssivalvonta](#) > [Linjaukset](#) > [Finanssivalvonnan johtokunnan jäsenten ja varajäsenten eettiset ohjeet](#)

Johtoryhmä

Takarivissä: Sonja Lohse, Samu Kurri, Kaisa Forsström, Janne Häyrynen ja Mira Väisänen
Eturivissä: Armi Taipale, Tero Kurenmaa ja Päivi Turunen. Jyri Helenius ja Erkki Rajaniemi puuttuvat kuvasta.
Kuva: Mikko Stig / STT-Lehtikuva

Johtoryhmä kokoontui 60 kertaa. Johtajan¹¹ palkka ja palkkiot olivat 307 192,92 euroa. Muille johtoryhmän jäsenille maksettiin palkkaa ja palkkioita yhteensä 988 737 euroa.

Johtoryhmän jäsenten ja sihteerin CV:t: [finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi) > [Finanssivalvonta](#) > [Tehtävät ja organisaatio](#)

Kaikkia fivalaisia koskevat eettiset ohjeet: [finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi) > [Finanssivalvonta](#) > [Linjaukset](#) > [Finanssivalvonnan henkilökunnan eettiset ohjeet](#)

Kaikkia fivalaisia koskevat kaupankäyntiä ja sidonnaisuuksia koskevat ohjeet: [finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi) > [Finanssivalvonta](#) > [Linjaukset](#) > [Finanssivalvonnan henkilökunnan arvopaperikaupankäyntiä ja sidonnaisuuksia koskevat säännöt](#)

¹¹ Anneli Tuominen 14.6.2022 saakka ja Tero Kurenmaa 15.6.2022 alkaen.

Johtoryhmä 2022

Tero Kurenmaa	oikeustieteen tohtori, oikeustieteen maisteri, johtaja, johtoryhmän puheenjohtaja 15.6.2022 alkaen, yksikönpäällikkö, Lakiasiat 14.6.2022 saakka
Anneli Tuominen	varatuomari, ekonomi, johtaja, johtoryhmän puheenjohtaja 14.6.2022 saakka
Jyri Helenius	diplomi-insinööri, apulaisjohtaja, osastopäällikkö, Pankkivalvonta
Kaisa Forsström	oikeustieteen kandidaatti, osastopäällikkö, Vakuutusvalvonta
Samu Kurri	yhteiskuntatieteiden maisteri, osastopäällikkö, Digitalisaatio ja analyysi
Armi Taipale	oikeustieteiden maisteri, kauppatieteiden maisteri, osastopäällikkö, Pääomamarkkinoiden valvonta
Janne Häyrynen	oikeustieteen kandidaatti, kauppatieteiden tohtori, arvopaperimarkkinaoikeuden dosentti, yksikönpäällikkö, Lakiasiat 15.11.2022 alkaen
Sonja Lohse	varatuomari, johtava neuvonantaja, Esikunta
Erkki Rajaniemi	kauppatieteiden tohtori, oikeustieteen liseniaatti, varatuomari, johdon neuvonantaja
Mira Väisänen	vanhempi lakimies, johtoryhmän sihteeri, oikeustieteen maisteri (OTM), kauppatieteiden maisteri (KTM)
Päivi Turunen	vanhempi valvoja, henkilöstön edustaja, varanotaari

Finanssivalvonta lyhyesti

Finanssivalvonta on rahoitus- ja vakuutusvalvontaviranomainen, jonka valvottavia ovat muun muassa pankit, vakuutus- ja eläkeyhtiöt sekä muut vakuutuslalla toimivat, sijoituspalveluyritykset, rahastoyhtiöt ja pörssi. Valvottavat rahoittavat toimintamme 95-prosenttisesti, ja jäljelle jäävä viisi prosenttia rahoituksesta tulee Suomen Pankilta.

Finanssivalvonta toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteossa itsenäinen. Kertomusvuoden lopussa palveluksessamme työskenteli 242 henkilöä. Toimipaikkamme sijaitsee Helsingissä.

Toimintamme tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottavien vakaa toiminta. Tavoitteenamme on myös vakuutettujen etujen turvaaminen ja yleisen luottamuksen säilyminen finanssimarkkinoiden toimintaan. Lisäksi tehtäviimme kuuluu edistää hyvien menettelytapojen noudattamista finanssimarkkinoilla ja yleisön tietämystä finanssimarkkinoista. Nämä tavoitteet ja tehtävät on kirjattu lakiin Finanssivalvonnasta.

Teemme työtämme pankki-, vakuutus- ja sijoituspalveluiden käyttäjien hyväksi.

Twitter

Tilillä seurataan EU:n finanssivalvontaviranomaisten viestintää sekä twiitataan muun muassa fivalaisten esiintymisistä, avoimista työpaikoista sekä pankki- ja vakuutusasiakkaiden suojaa koskevista teemoista.

Twittejä

318

(2021: 327)

Seuraajia

4495

(2021: 4216)

Suosituimmat twiitit koskivat seuraavia aihepiirejä:

”On suuri luottamus tulla nimitetyksi Finanssivalvonnan johtajan tehtävään, ja odotan innolla yhteistyötä Fivan huippuammattilaisten kanssa tässä uudessa roolissa”, toteaa Finanssivalvonnan tuleva johtaja Tero Kurenmaa

[Lehdistötiedote 3.6.2022](#)

Makrovakauspäätös: Suositus asuntolainanhakijoiden lainanhoitorasituksen ylärajaksi - myös luottolaitosten pääomavaatimuksia tarkennettiin

[Lehdistötiedote 28.06.2022](#)

Liikkeellä on lukuisia kryptovarojen ympärille rakennettuja huijauksia. Ole tarkkana! Niiden tarkoitus on vain huijata rahasi esimerkiksi kalastelulla

[Verkkouutinen 17.3.2022](#)

Vastuullisuus Finanssivalvonnassa

Vastuullisuus lähtee Finanssivalvonnan ydintoiminnasta. Lakisäätöisenä tehtävämme on turvata finanssimarkkinoiden vakautta ja luottamusta sekä asiakkaiden ja sijoittajien suojaa ja vakuutettuja etuja. Työllämme vastaamme myös yhteiskunnan isoihin haasteisiin kuten ilmastonmuutokseen sekä demografisiin ja geopoliittisiin muutoksiin sekä kyberuhkien torjuntaan. Meillä on keskeinen rooli yhdessä muiden viranomaisten ja finanssisektorin toimijoiden kanssa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä.

Tarkemmin näistä toimista kerrotaan toimintakertomuksen [teema-artikkeleissa](#) sekä [Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta-luvussa](#).

Finanssivalvonnan arvot ovat uudistuva, vastuullinen, tuloksellinen ja yhdessä, ja nämä ohjaavat vastuulliseen toimintaan kaikessa Finanssivalvonnan tekemisessä.

Finanssivalvonta on mukana Suomen Pankin vastuullisuusohjelmassa, jossa painottuvat kestävä kasvun ja hyvinvoinnin edistäminen, tiedon ja yhteistyön avulla vaikuttaminen sekä ilmatoriskien hallinta. Finanssivalvonta toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä, joten lisää vastuullisuudestamme voit lukea myös [Suomen Pankin vastuullisuusraportista](#).

Tiivistelmä Finanssivalvonnan toiminnasta 2022

Finanssivalvonnan toiminnan tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottavien vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan. (Laki Finanssivalvonnasta 1 §)

Suomen finanssisektori on säilynyt vakavaraisena toimintaympäristön heikkenemisestä huolimatta. Heikentyneessä toimintaympäristössä valvonnassa on kiinnitetty erityistä huomiota riskien hallintaan.

Pankkivaltuusto nimitti 3.6.2022 pitämässään kokouksessa oikeustieteen tohtori Tero Kurenmaan Finanssivalvonnan johtajan virkaan viisivuotiskaudeksi 15.6.2022 alkaen. Finanssivalvonnan johtaja vaihtui, kun pitkäaikainen johtaja Anneli Tuominen nimitettiin Euroopan keskuspankin valvontaneuvostoon.

Finanssivalvonnan strategiset projektit etenivät suunnitellusti.

Finanssivalvonnan valvontatehtävien kannalta priorisoidusta viidestä IT-projektista kolme edistyi suunnitellun mukaisesti ja kaksi ei edistynyt suunnitellun mukaisesti.

Finanssivalvonnan kriittisten menestystekijäindikaattoreiden toteumat

Finanssivalvonnan mittaristo mittaa kriittisten menestystekijäindikaattoreiden toteutumista. Menestystekijäindikaattoreiden tulos lasketaan sen alamittareiden tulosten painotettuna keskiarvona.

Kertomusvuonna seurattiin yhdeksää menestystekijäindikaattoria ja 24 alamittaria. Näissä kahdessa menestystekijäindikaattorissa ja yhdeksässä mittarissa tavoitearvo saavutettiin ja seitsemässä indikaattorissa ja 15 mittarissa tavoitearvoa ei saavutettu.

Finanssivalvonta määräsi kertomusvuoden aikana kolme seuraamusmaksua ja kaksi rikemaksua sekä antoi kaksi julkista varoitusta. Yhden seuraamus päätöksen käsittelyaika oli tavoitteen mukainen. Tavoitteesta jäämisen syynä on henkilöstön vaihtuvuus ja resurssivajaus sanktioasioiden käsittelyssä. Päivitetyin sanktioprosessin soveltaminen aloitettiin kertomusvuonna, ja sen tavoitteena on sanktioasioiden käsittelyn tehostaminen.

Finanssivalvonnan strategia vuosille 2020–2022

Valvonnan vaikuttavuus ja tehokkuus ovat eurooppalaista kärkitasoa

Turvaamme finanssimarkkinoiden vakautta ja luottamusta sekä asiakkaiden ja sijoittajien suojaa ja vakuutettuja etuja

Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta

- Kohdennamme valvontaamme valvottavan riskipitoisuuden ja asian merkittävyyden perusteella
- Huomioimme valvonnassamme finanssialan digitalisaatiokehityksen
- Huomioimme valvonnassamme ilmastonmuutoksen ja ilmastopolitiikan vaikutukset finanssisektorille
- Toimimme niin, että rahanpesun estämisen valvonnan ennaltaehkäisevä vaikutus toteutuu ja Suomella on hyvä maine rahanpesun torjunnassa
- Olemme varautuneet finanssisektorin ja sen palveluiden häiriötilanteisiin

Asiantunteva ja arvostettu

- Henkilöstöllämme on vahva tavoitteitamme tukeva osaaminen
- Teemme tiivistä yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa ja hyödynnämme sidosryhmien osaamista alueilla, joille ei ole tarkoituksenmukaista hankkia omaa syväosaamista
- Hyödynnämme henkilöstön osaamista joustavasti yli organisaatorajojen
- Esimiestyömme tukee hyvää työilmapiiriä, on kannustavaa ja muutoksen johtamiseen painottuvaa
- Olemme arvostettu finanssialan ammattilaisten työnantaja

Laadukas ja tehokas

- Prosessimme ovat standardisoituja ja tehokkaita
- Hyödynnämme valvonnassa kattavasti sekä yhteistyötä EU-viranomaisten kanssa että EKP:n valvontakäytäntöjä
- Vahvistamme valvonnan vaikuttavuutta ja tehokkuutta nykyaikaisilla IT-järjestelmillä
- Hyödynnämme dataan perustuvaa analyysiä systemaattisesti valvonnan suuntaamisessa
- Tuemme viestinnällä strategisia tavoitteitamme

Uudistuva

Vastuullinen

Tuloksellinen

Yhdessä

Valvottavien ja muiden maksuvelvollisten lukumäärä

Maksuvelvolliset	31.12.2021	31.12.2022
Luottolaitokset	208	190
Sijoituspalveluyritykset	179	182
Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat	45	42
Arvopaperin liikkeeseenlaskijat	200	206
Arvopaperipörssi, selvitysyhteisö	1	1
Arvopaperikeskus	1	1
Muut rahoitussektorin maksuvelvolliset	201	210
Rahoitussektori yhteensä	835	832
Henkivakuutusyhtiöt	9	9
Vahinkovakuutusyhtiöt	34	34
Työeläkevakuutusyhtiöt	4	4
Työttömyyskassat	18	16
Eläkesäätiöt ja -kassat	43	41
Sairauskassat ja muut vakuutuskassat	124	122
Vakuutusyhdistykset	5	5
Vakuutusmeklarit	91	86
Julkisyhteisöjen rahastot	4	4
Muut vakuutussektorin maksuvelvolliset	42	43
Vakuutussektori yhteensä	374	364
Kaikki valvottavat ja muut maksuvelvolliset yhteensä	1 209	1 196

Finanssivalvonta valvoo lisäksi mm. vakuutusasiamiehiä (3 722 kpl) ja sisäpiiri-ilmoitusvelvollisuuden noudattamista.

Toimintakulut ja rahoitus

Toimintakulut ja rahoitus, 1 000 euroa	2021	2022*
Henkilöstökulut	26 099	26 756
Henkilöstösidonnaiset kulut	234	448
Muut kulut	5 886	5 708
Palvelut	2 811	2 456
Kiinteistökulut	1 430	1 434
Muut kulut	1 645	1 818
Poistot	912	1 084
Suomen Pankin palvelut	6 543	6 791
Kulut yhteensä	39 674	40 787
Toiminnan rahoitus		
Valvontamaksut	35 568	36 650
Toimenpidemaksut	2 584	2 073
Muut tulot	6	1
Suomen Pankin rahoitusosuus 5 % kuluista	1 984	2 039
Edelliseltä vuodelta siirtyvä ylijäämä	1 903	2 371
Seuraavalle vuodelle siirtyvä ylijäämä	-2 371	-2 347
Rahoitus yhteensä	39 674	40 787

* Vuoden 2022 luvut ovat tilintarkastamattomia ja vahvistamattomia.

* Vuoden 2021 seuraavalle vuodelle siirtyvää ylijäämää ja edelliseltä vuodelta siirtyvää ylijäämää on täsmennetty vuoden 2021 toimintakertomuksen julkaisun jälkeen. Julkaisuhetken luvuiksi raportoitiin edellisen vuoden siirtyväksi ylijäämäksi 1 900 milj. euroa ja seuraavalle vuodelle siirtyväksi ylijäämäksi 2 368 milj. euroa. Nyt lukuja on täsmennetty summiin 1 903 milj. euroa ja 2 371 milj. euroa.

Määrätyt valvontamaksut

Määrätyt valvontamaksut, 1 000 euroa

Maksuvelvolliset	2021	2022
Luottolaitokset	18 810	18 894
Sijoituspalveluyritykset	1 513	1 977
Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat	2 806	3 232
Arvopaperin liikkeeseenlaskijat	2 605	2 615
Arvopaperipörssi, selvitysyhteisö	357	349
Arvopaperikeskus	243	232
Muut rahoitussektorin maksuvelvolliset	764	766
Rahoitussektori yhteensä	27 098	28 065
Henkivakuutusyhtiöt	1 540	1 639
Vahinkovakuutusyhtiöt	1 576	1 584
Työeläkevakuutusyhtiöt	2 753	2 783
Työttömyyskassat	1 060	1 063
Eläkesäätiöt ja -kassat	231	210
Sairauskassat ja muut vakuutuskassat	102	97
Vakuutusyhdistykset	5	5
Vakuutusmeklarit	131	120
Julkisyhteisöjen rahastot	794	861
Muut vakuutussektorin maksuvelvolliset	263	244
Vakuutussektori yhteensä	8 455	8 606
Edellisiltä vuosilta siirtyneet ja muut oikaisut	15	-21
Kaikki maksuvelvolliset yhteensä	35 568	36 650

Toimenpidemaksut

Toimenpidemaksut, 1 000 euroa

Maksuvelvolliset	2021	2022
Luottolaitokset	53	149
Sijoituspalveluyritykset	241	59
Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat	1 227	953
Arvopaperin liikkeeseenlaskijat	343	272
Muut rahoitussektorin maksuvelvolliset	67	72
Rahoitussektori yhteensä	1 931	1 505
Vakuutusyhtiöt ¹	67	24
Työttömyyskassat	24	23
Eläkesäätiöt ja -kassat	56	59
Sairauskassat ja muut vakuutuskassat	56	30
Vakuutusedustajat ²	440	424
Muut vakuutussektorin maksuvelvolliset	10	8
Vakuutussektori yhteensä	653	568
Kaikki maksuvelvolliset yhteensä	2 584	2 073

¹ Henki-, vahinko ja työeläkevakuutusyhtiöt

² Vakuutusmeklarit ja -asiamiehet

Asianhallinta

Finanssivalvonnan asianhallintaan vireille tulleet asiat (päätehtävät ja niiden suurimmat asiaryhmät) ¹²	Kpl
Hallinto	188
Säätely	152
Valvonta	5 838
Esimerkkejä asiaryhmistä:	
Notifikaatiot; sivuliike ja rajan yli toiminta	494
Yhtiöjärjestyksen, yhdistysjärjestyksen ja sääntöjen vahvistaminen ja muuttaminen	140
Yksityishenkilöiden asiakaskirjeet	278
Johdon sopivuus ja luotettavuus (fit & proper)	328
Tarkastus	88
Toimiluvan myöntäminen ja laajentaminen	33
Muut	271
Esimerkkejä asiaryhmistä:	
Kotimainen yhteistyö	55
Ulkomainen yhteistyö	15
	6 449

Asianhallinnan ulkopuolisessa vakuutusedustajarekisterissä käsiteltiin 380 uutta rekisteröintihakemusta ja 6 102 muutoshakemusta.

Eduskunnan kuulemiset ja säädösvalmistelulausunnot

Finanssivalvonnan asiantuntijat kutsuttiin kuultaviksi eduskunnan eri valiokuntiin 53 kertaa. Finanssivalvonnalta pyydettiin 48 säädösvalmisteluun liittyvää lausuntoa sekä 53 muuta sen alaan liittyvää lausuntoa.

¹² Luvut sisältävät asiahallinnan sekä Finanssivalvonnan sähköisen asiointijärjestelmän kautta tulleita asioita.